

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ЕНЕРГЕТИКАТА

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПРИ ИЗВЪНРЕДНИ СИТУАЦИИ ЗА ГАРАНТИРАНЕ НА СИГУРНОСТТА НА ДОСТАВКИТЕ НА ПРИРОДЕН ГАЗ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СОФИЯ 2020 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ	3
Стандарт за доставка	6
Държави членки в рисковите групи	7
ГЛАВА 1 Определяне нивата на опасност	9
ГЛАВА 2. Мерки, които да бъдат приети в зависимост от нивото на опасност	11
ГЛАВА 3: Специфични мерки във връзка с електроснабдяването и централизираното топłosнабдяване.	19
ГЛАВА 4 Лице или екип за управление в условия на криза	24
ГЛАВА 4 Лице или екип за управление в условия на криза	27
ГЛАВА 6: Мерки относно неоснователното потребление от страна на клиенти, които не са защитени	37
ГЛАВА 7: Учения за реагиране при извънредни ситуации	38
ГЛАВА 8: Регионално измерение	40
ПРИЛОЖЕНИЯ: 9	45

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Настоящият План за действие при извънредни ситуации е изготвен на основание чл. 72 а, ал. 1, т. 2 от Закона за енергетиката и съгласно изискванията на чл. 8 и чл. 10 от Регламент (ЕС) 2017/1938 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2017 г. относно мерките за гарантиране на сигурността на доставките на газ и за отмяна на Регламент (ЕС) № 994/2010 (Регламента) и отговаря на образеца в Приложение VII. Съобразен е с Националната оценка на риска (НОР) на Република България и Общата оценка на риска в групите, изготвени на основание изискванията на чл. 7 от Регламент (ЕС) 2017/1938. (Регламента). Националният план за действие е изготвен от Междуведомствена работна група създадена със заповед на Министъра на енергетиката № Е-РД-16-457/27.08.2018г.

Планът обхваща отговорностите, задълженията и действията на компетентния орган, операторите на системи за природен газ и електроенергия, операторите на системи за разпределение на природен газ и електроенергия, доставчиците на природен газ, основните клиенти на природния газ, включително производителите на енергия и групите за управление на кризи по този план за всяко от трите кризисни нива, за да се преодолее ефективно прекъсването на доставките и/или изключително високото търсене на природен газ, в съответствие с параграф 1 от чл. 10 от Регламента.

Предназначение: Планът се изготвя с цел определяне на мерките предприемани под контрола на Министерството на енергетиката (МЕ), които трябва да бъдат изпълнени от страна на оператора на газопреносната мрежа „Булгартрансгаз“ ЕАД в сътрудничество с предприятията за природен газ, големите промишлени клиенти и асоциациите на потребителите и за отстраняване или смекчаване на въздействието от прекъсване на доставките на газ за страната и регионалните рискови групи. Планът ще бъде приложен при възникване на кризисни ситуации, които засягат или биха могли да повлияят на безпроблемната работа на пазара на природен газ в България и/или сигурността на доставките, в съответствие с Регламента.

Дефиниции:

- „сигурност“ означава сигурност съгласно определението в член 2, точка 32 от Директива 2009/73/ЕО;

- „клиент“ означава клиент съгласно определението в член 2, точка 24 от Директива 2009/73/ЕО;

- „битов клиент“ означава битов клиент съгласно определението в член 2, точка 25 от Директива 2009/73/ЕО;

- „важна социална служба“ означава служба, свързана със здравеопазване, основни социални грижи, спешно реагиране, сигурността, образование или публичната администрация;

- „защитен клиент“ означава клиент съгласно член 2, точка 5 от Регламент (ЕС) 2017/1938, а именно: „защитен клиент“ означава битов клиент, който е свързан към газоразпределителна мрежа, и освен това, когато съответната държава членка реши, може също да означава едно или няколко от следните, при условие че

предприятията или службите, посочени в букви а) и б), не съставляват повече от 20 % от общото годишно крайно потребление на газ в съответната държава членка:

а) малко или средно предприятие, при условие че е свързано към газоразпределителна мрежа;

б) важна социална служба, при условие че е свързана към газоразпределителна или газопреносна мрежа;

в) инсталация за централизирано топлоснабдяване, доколкото тя доставя отопление на битови потребители, малки или средни предприятия, или важни социални служби, при условие че тази инсталация не е в състояние да премине на други горива, различни от газ;

- „предприятие за природен газ“ означава предприятие съгласно определението в член 2, точка 1 от Директива 2009/73/ЕО, а именно всяко физическо или юридическо лице, което изпълнява поне една от следните функции: производство, пренос, разпределение, доставка, закупуване или съхранение на природен газ, включително на ВПГ, и което отговаря за свързаните с тези функции търговски, технически задачи и/или задачи по поддръжка, с изключение на крайните клиенти;

- „пренос“ означава пренос съгласно определението в член 2, точка 3 от Директива 2009/73/ЕО;

- „оператор на газопреносна система“ означава оператор на газопреносна система съгласно определението в член 2, точка 4 от Директива 2009/73/ЕО;

- „разпределение“ означава разпределение съгласно определението в член 2, точка 5 от Директива 2009/73/ЕО;

- „оператор на газоразпределителна система“ означава оператор на газоразпределителна система съгласно определението в член 2, точка 6 от Директива 2009/73/ЕО;

- „междусистемен газопровод“ означава междусистемен газопровод съгласно определението в член 2, точка 17 от Директива 2009/73/ЕО;

- „коридори за спешно снабдяване“ означава пътищата на Съюза за доставка на газ, които подпомагат държавите членки за по-добро смекчаване на последиците от възможно прекъсване на доставките или инфраструктурата;

- „капацитет за съхранение“ означава капацитет за съхранение съгласно определението в член 2, точка 28 от Регламент (ЕО) № 715/2009;

- „технически капацитет“ означава технически капацитет съгласно определението в член 2, точка 18 от Регламент (ЕО) № 715/2009;

- „гарантиран капацитет“ означава гарантиран капацитет съгласно определението в член 2, точка 16 от Регламент (ЕО) № 715/2009;

- „прекъсваем капацитет“ означава прекъсваем капацитет съгласно определението в член 2, точка 13 от Регламент (ЕО) № 715/2009;

- „капацитет на съоръжение за ВПГ“ означава капацитет на съоръжение за ВПГ съгласно определението в член 2, точка 24 от Регламент (ЕО) № 715/2009;

- „оператор на система за съхранение“ означава оператор на система за съхранение съгласно определението в член 2, точка 11 от Директива 2009/73/ЕО;

- „съоръжение за съхранение“ означава съоръжение за съхранение съгласно определението в член 2, точка 9 от Директива 2009/73/ЕО;

- „система“ означава система съгласно определението в член 2, точка 13 от Директива 2009/73/ЕО; букви а) и б), не съставляват повече от 20 % от общото годишно крайно потребление на газ в съответната държава членка:

- Координационна група по природния газ (КГПГ), улеснява координацията на мерките във връзка със сигурността на доставките на газ. КГПГ е съставена от представители на държавите членки, по-специално представители на техните

компетентни органи, както и на Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия („Агенцията“), ЕМОПС за газ и представителни организации на съответния отрасъл и на съответните клиенти.

Българският компетентен орган гарантира, че са създадени условия за доставки на природен газ към защитените клиенти, без това да засяга правилното функциониране на вътрешния енергиен пазар и на цена, отчитаща пазарната стойност на доставките. Мерките са предназначени да гарантират непрекъснати доставки при много затруднени условия за защитените клиенти, както и за мерките за смекчаване на последиците от извънредна ситуация.

В България защитените клиенти са тези, които са описани в Регламент 2017/1938. Това са битовите клиенти, които са свързани към газоразпределителна мрежа, малките и средните предприятия, всяка система за централизирано топлоснабдяване, доколкото тя доставя отопление на битови потребители, при условие че тази инсталация не е в състояние напълно да премине на други горива, различни от газ (напр. производители на електрическа и топлинна енергия по комбиниран начин, използващи газови турбини и/или бутални двигатели), всички обществени дейности, сред които болници, домове за възрастни хора, затвори, училища и други обществени инфраструктури, публични и частни, които извършват акредитирани дейности за сестрински грижи и дейности, както и граждански и не граждански клиенти с потребление до 0.05 mcm/y. Защитените клиенти по линия на солидарността в България, в съответствие с Регламент 2017/1938, са домакинствата (битовите клиенти), които са свързани към газоразпределителна мрежа, здравеопазването, службите за основни социални грижи, службите за спешно реагиране, службите за сигурност и инсталациите за централизирано топлоснабдяване, доколкото те доставя отопление на битови потребители при условие, че тези инсталации не са в състояние напълно да преминат на други горива, различни от газ (напр. производители на електрическа и топлинна енергия по комбиниран начин, използващи газови турбини и/или бутални двигатели). Подробно описание на защитените клиенти е дадено в **Приложение 8**.

Съгласно възприетия от Република България подход, топлофикационните дружества, на които основното гориво е природен газ, но само част от съоръженията им са в състояние да преминат на алтернативно гориво, не са включени в обхвата на защитени клиенти. За тях съгласно Превантивния план са предвидени минимални количества природен газ за осигуряване на сигурната и надеждна работа на съоръженията за производство и пренос на топлинна енергия. Заложените минимални количества природен газ за топлофикационните дружества с алтернативно гориво представляват едва около 8% от общото потребление на природен газ при нормална експлоатация и са технологично необходими, тъй като в Република България използваното алтернативното гориво за топлофикационните дружества е мазут (тежко котелно гориво). Технологичният процес по преминаване и работа на този вид гориво изисква използването на определени минимални количества природен газ, които са необходими за разпалване на алтернативното гориво и за стабилизиране на горивния процес, с цел пълно изгаряне на алтернативното гориво мазут. Чрез наличието на определени минимални количества природен газ в процеса на горене, се получава по-ефективно изгаряне на използваното алтернативно гориво. Това от своя страна значително намалява изхвърлянето на вредни емисии в атмосферата, което способства за опазване на околната среда, в т.ч. живота и здравето на населението. Съгласно екологичното законодателство (Директива 2004/35/ЕО от 21 април 2004 г. относно екологичната отговорност по отношение на предотвратяването и отстраняването на екологични щети и съответно действащия в Република България, Закон за опазване на околната среда, за големи горивни инсталации с инсталирана мощност над 50 MW, каквито са повечето топлофикационни централи в страната, има ограничение във

времето на работа на алтернативно гориво мазут, а именно не повече от 10 календарни дни в рамките на 12 месеца.

Отделно от това, в Република България има районни (локални) отоплителни инсталации за производство само на топлинна енергия, които захранват предимно битови клиенти. В технологичната схема на тези централи са включени газови котелни инсталации за производство на пара, необходима за подгряване на резервното гориво - мазут. Поради тази причина, за тези инсталации също са предвидени минимални количества природен газ. Пълното прекъсване на природния газ към тези инсталации, неминуемо ще доведе до нарушаване на производствения режим на централата и прекратяване на производството на топлинна енергия за битовите потребители.

Инсталациите за производство на топлинна енергия, в т.ч. ко-генерациите, са от стратегическо значение за енергийната сигурност в България и отпадането им от работа би довело до енергийна криза в страната. В случай, че бъде прекъснато напълно газоподаването към тези дружества и те спрат работа, техните клиенти (преобладаващо битови), по обективни причини, ще се наложи да преминат на друг алтернативен източник за отопление, което на практика ще се яви електрическата енергия. Това се потвърждава от факта, че голяма част от панелните жилищни сгради в страната (изградени в най-големите български градове) са проектирани да бъдат отопляване с централизирано топлоснабдяване и не във всички жилищни помещения има изградени изводи за комини). Прекомерното потребление на електрическа енергия ще доведе до дисбаланс на електроенергийната система, което може да доведе и до нейния срив.

В тази връзка в Плана за действие при извънредни ситуации на България се предвижда преминаване на топлофикационните дружества към алтернативно гориво, като изрично е пояснено, че ограничаването на газоподаването е необходимо да става, без да се застрашава сигурната и надеждна работа на съоръженията за производство и пренос на топлинна енергия, т.е. услугата топлоснабдяване за защитените битови потребители, в т.ч. детските, здравните и учебните заведения. В Плана е предвидено задължение към всички топлофикационни дружества да декларират времето им за преминаване на алтернативно гориво, както и необходимите им минимални количества природен газ за осигуряване на експлоатационна надеждност и сигурност на работа на производствените им инсталации.

Стандарт за доставка

В член 6 от Регламента е установен стандарта за снабдяване с природен газ за енергийните пазари в държавите членки на Европейския съюз. В него са определени необходимите мерки (стъпки), които следва да бъдат предприети по време на кризисни периоди, с цел да се осигурят доставките на природен газ за защитените клиенти.

Минималният стандарт за доставка, който трябва да се осигури от предприятията за природен газ, е гарантиране на доставките към защитените клиенти за най-малко 30 дни, в следните случаи:

- при екстремни температури през седем (7) дневен пиков период, настъпващи със статистическа вероятност веднъж на двадесет (20) години;
- за всеки период от поне тридесет (30) дни на изключително високо търсене на природен газ, възникващ със статистическа вероятност веднъж на двадесет (20) години;
- за период от поне тридесет (30) дни в случай на прекъсване на най-голямата инфраструктура за природен газ при средни зимни условия.

Компетентният орган изисква от определените от него предприятия за природен газ да предприемат мерки, за да гарантират доставките на газ на защитените клиенти в държавата членка във всеки един случай.

За изпълнение на тези изискванията се изисква информация от съответните участници, както следва:

- Исторически данни, както и прогнози за влиянието на аномално ниските температури върху часовите и дневни нива на търсене на газ.

Общественият доставчик, крайните снабдителите и търговците на газ определят необходимите количества природен газ на годишна, месечна и дневна база за своите защитени клиенти. От топлофикационните дружества се изисква информация за необходимото време за преминаване на работа с алтернативно гориво, както и необходимите им минимални количества природен газ за осигуряване на експлоатационната надеждност и сигурност на работа на съоръженията в топлоизточниците, което да осигури на защитените клиенти услугата топлоснабдяване. Информацията, по отношение необходимите количества природен газ, както и тази за сключени договори за доставка, се осъвременява минимум веднъж на две години.

Допълнителни случаи, освен гореспоменатите, могат да бъдат събрани и разгледани в националната оценка на риска.

Инструменти за управление на кризи.

Органи определени за деклариране и управление на трите нива на опасност, съгласно чл. 11 от Регламента и плана са:

- Координационен център за реагиране при извънредни ситуации към ЕК, КГПГ-ЕК и Група за управление на кризи на ЕК;
- Компетентните органи на държавите от рисковата група;
- Регионален координационен център за управление на криза;
- Компетентният орган на България - обявява едно от нивата на опасност, незабавно уведомява за това Европейската комисия (Комисията, ЕК), както и компетентните органи на държавите членки,
- Група за управление на кризи (CMG)-Ведомствен щаб на Министерство на енергетиката;
- Щаб за изпълнение на аварийния план на „Булгартрансгаз“ ЕАД;
- Щабове на предприятията за доставка, производство, пренос и съхранение на ВПГ.

Държави членки в рисковите групи

Съгласно приложение I от Регламента, Република България участва в три рискови групи, свързани с доставките на газ: от изток – „Украйна“, „Транс-Балкан“ и от югоизток – „Южен газов коридор - Каспийско море“.

Рискова група „Украйна“ включва: България, Чехия, Германия, Гърция, Хърватия, Италия, Люксембург, Унгария, Австрия, Полша, Румъния, Словения и Словакия;

Източна рискова група „Транс-Балкан“ включва: България, Румъния и Гърция.

„Южен газов коридор - Каспийско море“ Каспийско море включва: България, Гърция, Хърватия, Италия, Унгария, Малта, Австрия, Румъния, Словения, Словакия.

ГЛАВА 1 Определяне нивата на опасност

Министърът на енергетиката на Република България е **Компетентният орган** по въпросите за сигурността на доставките на природен газ по смисъла чл. 3 ал. 2 от Регламент (ЕС) 2017/1938 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2017 г. относно мерките за гарантиране на сигурността на доставките на газ и за отмяна на Регламент (ЕС) № 994/2010.

Операторът на газопреносна система гарантира, че когато в съседна държава членка се обяви извънредна ситуация, капацитетът в точките на междусистемно свързване в тази държава членка, независимо от това дали е гарантиран или прекъсваем и дали е бил запазен преди или по време на извънредната ситуация, има приоритет пред конкурентния капацитет в изходните точки към съоръженията за съхранение. Ползвателите на системата с приоритетен капацитет незабавно заплащат справедливо обезщетение на ползвателите на системата с гарантиран капацитет за финансовата загуба, понесена в резултат на даването на приоритет, включително пропорционално възстановяване на разходите за прекъсване на гарантирания капацитет. Процесът на определяне и изплащане на обезщетението не засягат прилагането на правилото за приоритетност.

Компетентният орган гарантира, че:

а) не се въвеждат мерки, които неоправдано ограничават потока на газ в рамките на вътрешния пазар в който и да е момент;

б) не се въвеждат мерки, които могат сериозно да застрашат положението с доставките на газ в друга държава членка, и

в) трансграничният достъп до инфраструктурата в съответствие с Регламент (ЕО) № 715/2009 се поддържа, доколкото е възможно технически и от гледна точка на безопасността, съгласно плана за действие при извънредни ситуации.

Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР) е независим специализиран държавен орган, отговорен за регулирането на дейностите в енергетиката и във водоснабдителните и канализационните услуги. Комисията е създадена през 1999 г. В енергийния сектор КЕВР осъществява мониторинг на енергийните пазари, ценови и лицензионен контрол по отношение на дейностите по пренос, снабдяване и разпределение на електрическа енергия; съхранение, пренос, снабдяване и разпределение на природен газ, търговия с електрическа енергия, обществена доставка на електрическа енергия и природен газ; производство и пренос на електрическа и/или топлинна енергия. (<http://www.dker.bg>)

Членове на „Българска петролна и газова асоциация“ и „Българска асоциация природен газ“ са фирми и специалисти, участващи на всички равнища на газовия сектор: проектиране и надзор на газови системи и инсталации, финансово моделиране в сектора, вносители на газово оборудване и инсталатори,

газоразпределителни предприятия и предприятия осъществяващи пренос на природен газ, търговци на природен газ.

Съгласно чл. 11 от Регламент 2017/1938, нивата на опасност са разделени на три:

а) ниво на ранно предупреждение („ранно предупреждение“): когато е налице конкретна, сериозна и надеждна информация, че може да настъпи събитие, което има вероятност да доведе до значително влошаване на положението с доставките на газ и до задействане на ниво на тревога или на извънредна ситуация; нивото за ранно предупреждение може да бъде задействано от механизъм за ранно предупреждение;

б) ниво на тревога („тревога“): когато е настъпило прекъсване на доставките на газ или изключително голямо търсене на газ, водещи до значително влошаване на положението с доставките на газ, но пазарът все още е в състояние да се справи с прекъсването или търсенето, без да е необходимо да се прибегва до непазарни мерки;

в) ниво на извънредна ситуация („извънредна ситуация“): когато има изключително голямо търсене на газ или значително прекъсване на доставките на газ или друго значително влошаване на положението с доставките на газ и когато са приложени всички съответни пазарни мерки, но доставките на газ са недостатъчни за задоволяване на продължаващото търсене на газ, така че трябва да бъдат допълнително въведени непазарни мерки с цел, по-специално, гарантиране на доставките на газ за защитените клиенти в съответствие с член 6.

Компетентният орган обявява всяко едно от нивата на опасност, посочени в чл.11 от Регламента, като незабавно уведомява за това Комисията, както и компетентните органи на държавите членки, с които България е пряко свързана, и им предоставя цялата необходима информация, и по-конкретно информацията за действията, които възнамерява да предприеме. В случай на извънредна ситуация, която може да доведе до искане за помощ от Съюза и неговите държави членки, компетентният орган на България уведомява незабавно Координационния център за реагиране при извънредни ситуации към Комисията.

Европейската комисия проверява възможно най-скоро, но при всички случаи в рамките на пет дни след получаване от компетентния орган, дали обявяването на извънредна ситуация е оправдано в съответствие с параграф 1, буква в) и дали предприетите мерки следват във възможно най-голяма степен действията, посочени в плана за действие при извънредни ситуации, не създават ненужна тежест за предприятията за природен газ и са в съответствие с параграф 6. По искане на друг компетентен орган, на предприятия за природен газ или по собствена инициатива, Комисията може да поиска от компетентния орган да измени мерките, когато те противоречат на условията, установени в чл. 11. Комисията може също да поиска от компетентния орган да обяви край на извънредната ситуация, когато заключи, че обявяването на извънредна ситуация не е или вече не е оправдано в съответствие с параграф 1, буква в) на регламента.

Три дни след уведомяването за искането на Комисията компетентният орган изменя мерките и уведомява за това Комисията или информира Комисията за причините, поради които не е съгласен с искането. В последния случай Комисията може, в срок от три дни след като е била информирана, да измени или оттегли искането си, или да свика среща за обсъждане на въпроса с компетентния орган или, по целесъобразност, със съответните компетентни органи и, когато Комисията счита, че това е необходимо, с КГПГ. Комисията излага подробно основанията си да поиска действието да бъде изменено. Компетентният орган взема изцяло предвид позицията на Комисията. Когато окончателното решение на компетентния орган се отклонява от позицията на Комисията, компетентният орган излага основанията си за това решение.

Комисията може да обяви извънредна ситуация на регионално равнище или на равнището на Съюза по искане на компетентен орган, който е обявил извънредна ситуация, и след като извърши проверка съгласно член 11, параграф 8.

Комисията обявява, по целесъобразност, извънредна ситуация на регионално равнище или на равнището на Съюза по искане на най-малко два компетентни органа, които са обявили извънредна ситуация, и след като извърши проверка съгласно член 11, параграф 8, и когато има връзка между причините за такива извънредни ситуации.

Във всички случаи, когато обяви извънредна ситуация на регионално равнище или на равнището на Съюза, Комисията, като използва най-подходящи за ситуацията средства за комуникация, събира становища и взема под внимание цялата съответна информация, предоставена от другите компетентни органи. Когато, след провеждане на оценка, Комисията реши, че на регионално равнище или на равнището на Съюза вече не съществуват достатъчно основания за обявяване на извънредна ситуация, тя обявява край на извънредната ситуация на регионално равнище или на равнището на Съюза, обосновава решението си и информира Съвета за него.

Веднага след като обяви извънредна ситуация на регионално равнище или на равнището на Съюза, Комисията свиква **Координационната група за природен газ (КГПГ)**.

При **извънредна ситуация** на регионално равнище или на равнището на Съюза Комисията координира действията на компетентните органи, като изцяло отчита съответната информация от консултацията с КГПГ и резултатите от тази консултация. Комисията може да свика група за управление на кризи, съставена от отговорниците за управлението на кризи, посочени в член 10, параграф 1, буква ж) на Регламента от държавите членки, засегнати от извънредната ситуация. Комисията, със съгласието на отговорниците за управление на кризи, може да покани да участват други заинтересовани страни. Комисията гарантира, че КГПГ редовно е осведомявана за работата, извършвана от групата за управление на кризи.

Комисията, след консултация с КГПГ, изготвя постоянен резервен списък за подбор на участници в работна група за мониторинг, който е съставен от експерти от отрасъла и представители на Комисията. Работната група за мониторинг може да бъде използвана при нужда извън Съюза и следи и докладва относно газовите потоци към Съюза в сътрудничество с третите държави, които доставят газ, и третите държави, през които се извършва транзит на газ.

Кризата може да бъде причинена от възникване на следните основни рискове с различен произход, които не се ограничават само до следното:

- Очаквани аномални ниски или високи външни температури, и аномално високо търсене на газ;
- Прекъсване на доставките на който и да е вход в групата;
- Липса на договорна обезпеченост;
- Авария на участък от мрежите в страната или чужбина;
- Технически проблеми в инфраструктурата;
- Технически проблеми в инфраструктурата на взаимосвързаните системи за природен газ нагоре и надолу по веригата;
- Саботаж, вандализъм, кражби в съоръженията на НГС;
- Намалено или прекъснато снабдяване с газ от трети страни (особено доставчици на природен газ, потребители, оператори на горни системи за природен газ, независими оператори на природен газ;
- Неочаквано изключително високо търсене на природен газ, свързано с търговски или финансови параметри;
- Дългосрочни ограничения за доставка на природен газ;
- Граждански размирици, война, тероризъм, природни бедствия и др.

При настъпване на някое от горните събития се прогнозира възникване на едно от трите нива на опасност, като за оценка се следва посочената в Националната и Регионалната оценка на риска.

Сигурността на доставките на природен газ е споделена отговорност на предприятията за природен газ, държавите членки, по-специално чрез техните компетентни органи, и Комисията, в рамките на съответните им сфери на дейност и компетентност. Предприятията за природен газ носят основна отговорност за сигурността на доставките, като споделена отговорност, заедно с компетентния орган и Европейската комисия, съгласно чл. 3 (1) от Регламента и по-специално отговорностите по чл. 13 (2) от Регламента.

ГЛАВА 2. Мерки, които да бъдат приети в зависимост от нивото на опасност

Събития, вероятността от чието настъпване води до обявяване едно от трите нива на опасност са: очаквани аномални (екстремно ниски) външни температури, аномално (екстремно) високо търсене на природен газ, прекъсване на доставките на който и да е вход в страната, липса на договорна обезпеченост, авария на участък от мрежите в страната или чужбина, други извънредни ситуации, произтичащи от усложнена международна обстановка, военни конфликти, кризи, терористични действия и др.

2.1. „**Ранно предупреждение**“ се обявява от Компетентния орган (КО) когато е налице конкретна, сериозна и надеждна информация, че може да настъпи събитие, което има вероятност да доведе до значително влошаване на положението с доставките на газ и до задействане на ниво на опасност „тревога“ или на „извънредна ситуация“.

Нивото за ранно предупреждение може да бъде задействано от механизъм за ранно предупреждение. КО незабавно уведомява за това Комисията, както и компетентните органи на държавите членки, с които България е пряко свързана, и им предоставя цялата необходима информация, и по-конкретно информацията за действията, които възнамерява да предприеме.

При обявяване на ниво „**Ранно предупреждение**“, Компетентният орган предава и обменя информацията чрез различните комуникационни канали, а именно по 24 часова телефонна и интернет връзки, чрез оперативен диспечер, оперативен дежурен в Министерството на енергетиката, Главно диспечерско управление (ГДУ) на „Булгартрансгаз“ ЕАД, преносните оператори на съседните страни в рисковата група, за създадената актуална ситуация до всеки един клиент от системата за доставка на газ.

Механизмът за ранно предупреждение и предприеманите действия са следните:

2.1.1 Операторът на газопреносната мрежа привежда схемата на оповестяване по **Приложение 1**.

2.1.2 Оповестява МЕ, КЕВР, предприятията за природен газ и операторите на съседните страни в региона, съгласно схемата в Приложение1.

2.1.3. Задейства схемата за информационни потоци - **Приложение 2**.

2.1.4. Предприема мерки за повишен оперативен контрол на параметрите на мрежата, като извършва оценка на количествата природен газ от всички източници на входните точки на националната газопреносна мрежа за минимум три дни напред, съпоставени с тридневна прогноза за потреблението на база сключените договори за пренос. Следи текущите нива на потребление и връзката между външната температура и потреблението на природен газ. Определя вероятността от дисбаланс между търсене и предлагане и се проследява ежечасно дисбаланса на газопреносната система като цяло.

2.1.5. При наличие на търговска и техническа възможност се нагнетяват допълнителни количества газ в подземното газово хранилище (ПГХ „Чирен“) или се осъществява виртуално нагнетяване, чрез замяна на газ от ПГХ „Чирен“ с пропорционално количество на вход на мрежата.

2.1.6. При наличие на търговска и техническа възможност се достига до максимално ниво на наличното количество природен газ в газопреносната мрежа (лайнпек).

2.1.7. Предприятията за природен газ информират Щаба на „Булгартрансгаз“ ЕАД по всички въпроси, касаещи възможните изменения на нивата на търсене и предлагане за следващите три дни и излъчват контактни лица за схемите по **Приложения № 2, 3 и 4.**

Предприятията за природен газ докладват:

- причина за заплахата;
- приблизително време, докато възникне смущение;
- очаквани количества загуби на природен газ, в резултат на евентуалното събитие;
- информация за прекъсвания в доставките на природен газ за защитени клиенти в случай на прекъсване;
- оценка на извънредното състояние, заедно с искане за свикване на Екипа за осигуряване сигурността на горивата;
- информация за очакваните ефекти от пазарните дейности.

Операторът на газопреносната мрежа назначава Постоянно действащ щаб (ЩИАП - Щаб за изпълнение на аварийния план), който носи отговорност за изпълнение заложените в Плана мерки. Схемата на оповестяване при възникване или очакване от възникване на ниво на опасност, предприятията за природен газ, потребителите и средствата за масово осведомяване и Щаба се определя съгласно заповед на Изпълнителния директор на Оператора на газопреносната мрежа „Булгартрансгаз“ ЕАД.

2.1.8. Предприемат се информационни мерки с цел намаляване на потреблението на природен газ. Компетентният орган провежда общи информационни дейности, насочени към потребителите на газ, като ги информира, че доставките на газ ще бъдат ограничени и апелира за доброволно намаляване на използването на природен газ. Компетентният орган уведомява Оператора, Българската петролна и газова асоциация и Българска асоциация природен газ, че такава обща информация ще бъде оповестена. Операторът информира доставчиците на газ и големите клиенти. Уведомяването се извършва чрез установените информационните канали официално писмо и/или имейл и/или телефон.

Целта на тези мерки е да се намали консумацията на природен газ. Да се създадат допълнителни запаси от алтернативни горива. Да се предотврати неоснователно потребление на газ, без да създават технически опасни ситуации както в страната така и в регионалната рискова група. Мярката подпомага страните и операторите от рисковата група да извършат предварителна подготовка преди настъпване на събитието, което е причина за въвеждане на ниво на опасност 1 „Ранно предупреждение“ и гарантиране нормалната работа на операторите при доставките на природен газ до всички клиенти.

След като узнае за очаквано събитие, което може да доведе до влошаване на ситуацията с доставките, министърът на енергетиката може да свика заседание на Ведомствения щаб на Министерство на енергетиката (ВЩ-МЕ). След като получи препоръката от щаба, министърът на енергетиката решава дали да обяви „ранно предупреждение“, в съответствие с чл. 11 ал. 1 буква а от Регламент №. 2017/1938. Информацията за въвеждането на „ранно предупреждение“ се публикува на уебсайта

на Министерството на енергетиката. Решението за отмяна на нивото на предупреждение се вземат от министъра на енергетиката след консултация с екипа.

Ръководителят на ВЩ-МЕ следи и оценява информацията, която получава от участниците и членовете на ЩИАП-БТГ и ако обстановката продължава да се влошава, се подготвя за обявяване ниво на предупреждение опасност **2 „Тревога“**.

2.2 „Тревога“ – ниво на опасност 2, се обявява когато е настъпило прекъсване на доставките на газ или има изключително голямо търсене на газ, водещи до значително влошаване на положението с доставките на газ, но пазарът все още е в състояние да се справи с прекъсването или търсенето, без да е необходимо да се прибягва до непазарни мерки.

Преди обявяване на ниво „Тревога“ министърът на енергетиката може да свика ВЩ-МЕ по препоръка на който взема решение дали да обяви ниво на опасност „Тревога“.

Необходимите условия за извършване на това действие са следните:

- вероятността от настъпване на събитието е 100% или вече е настъпило някое от извънредните събития;
- Щабът на „Булгартрансгаз“ ЕАД (ЩИАП) е оценил дисбаланса в газопреносната система на такъв, който е възможно да бъде преодолян чрез пазарни мерки (на база на сключените договори и споразумения и гъвкавостта, заложената в тях, местния добив и възможностите за добивът от ПГХ „Чирен“).

След обявяването на ниво „Тревога“, Компетентния орган незабавно уведомява Комисията, както и компетентните органи на Гърция и Румъния, с които България е пряко свързана, и им предоставя цялата необходима информация за действията, които възнамерява да предприеме. Предаването и обмяна на информацията за актуалната ситуация в страната се осъществява чрез различните комуникационни канали, като 24 часова телефонна и интернет връзки, чрез оперативен диспечер и/или оперативен дежурен в Министерството на енергетиката и/или Главно диспечерско управление (ГДУ) на „Булгартрансгаз“ ЕАД и/или преносните оператори на съседните страни в рисковата/ите група/и

В случай на обявяване или анулиране на сигнала, министърът на енергетиката публикува тази информация на уебсайта на Министерството на енергетиката и информира КГПГ, както и компетентните органи на държавите-членки за дадените рискови групи.

Министърът на енергетиката препоръчва на компаниите използващи природен газ да започнат предприемането на пазарни мерки в съответствие с техните процедури изготвени в съответствие нормативните изисквания в случай на прекъсване на доставките на природен газ към газовата система.

При обявяване **ниво на опасност „Тревога“** се привеждат действията по схемата за оповестяване. Предприемат се следните мерки:

2.2.1. Операторът на газопреносната мрежа привежда схема на оповестяване на Щаба на Булгартрансгаз;

2.2.2. Оповестяват се МЕ, КЕВР, предприятията за природен газ и операторите на съседните страни в региона съгласно схемата в Приложение 1;

2.2.3 Задейства схемата за информационни потоци - Приложение 3;

2.2.4. Предприемат се мерки за повишен оперативен контрол на параметрите на мрежата, като се извършва оценка на количествата природен газ от всички източници на входните точки на националната газопреносна мрежа за три дни напред, съпоставени с тридневна прогноза за потреблението на база сключените договори за пренос, текущите нива на потребление и връзката с околна температура-потребление,

като се определя вероятността от дисбаланс между търсене и предлагане и се проследява ежечасно дисбаланса на системата като цяло.

2.2.5. При наличие на търговска и техническа възможност се нагнетяват допълнителни количества газ в ПГХ „Чирен“ или се осъществява виртуално нагнетяване, чрез замяна на газ от ПГХ „Чирен“ с пропорционално количество на вход на мрежата.

2.2.6. При наличие на търговска и техническа възможност се достига до максимално ниво на наличното количество природен газ в газопреносната мрежа (лайнпек).

2.2.7. Прилагат **се пазарните мерки по** отношение на доставките, съгласно Приложение II от Регламента:

2.2.7.1. Провеждат се мерки за по-голяма гъвкавост на производството, т.е. максимален добив от собствени източници.

2.2.7.2. Предприемат се мерки за по-голяма гъвкавост на вноса на природен газ, т.е. максимални доставки от внос.

2.2.7.3. Мерки за търговско съхраняване на газ-капацитет за добив и количества съхраняван природен газ.

2.2.7.4. Предприемане на действия за доставка на природен газ в обратна посока в точките на междусистемно свързване с основна посока изход от страната на физическия поток.

2.2.7.5. Координират се действията с операторите на преносни системи от съседни страни в региона, т.е. задействане на оперативни споразумения или трансфер между различни преносни системи, със съгласие на предприятията за газ с права върху тях.

2.2.8. Прилагат се пазарните мерки по отношение на търсенето, съгласно Приложение II от Регламента:

2.2.8.1. Предприятията потребители на природен газ преминават в режим на консумация до размера на потвърдените от Обществения доставчик/търговците заявки, съгласно договорите им.

2.2.8.2. Прекъсване на потреблението на природен газ за потребители, при които това действие изрично е уредено с договор.

2.2.8.3. Доброволно изключване на част от натоварването от страна на потребителите.

2.2.8.4. Доброволно **преминаване на резервно гориво** от страна на потребителите.

Мерките по т. 2.2.7 допринасят за постигането на максимални доставки (както от търговска, така и от техническа страна) на природен газ към консуматорите в рамките на действащите договори и споразумения, а тези пот. 2.2.8 за ограничаване на потреблението на природен газ по доброволен път и в рамките на действащите договори.

2.2.9. задълженията на предприятията за природен газ за докладване, съгласно Регламента, при ниво на опасност „Тревога“ са сходни с тези при ниво „Извънредна ситуация“ и са описани по-долу в плана.

При обявяване на ниво на опасност „Тревога“ предприятия за природен газ ежедневно предоставят следната информация на Компетентния орган:

- ежедневни прогнози за търсенето и предлагането на газ през следващите три дни в обемни и енергийни единици - милиони кубически метри на ден и мегават часа (mcm/d и MWh);

- дневният дебит на газоподаването във всички трансгранични входни и изходни точки, както и във всички точки, свързващи производствени съоръжения, съоръжения

за съхранение или терминали за ВПГ към мрежата, в милиони кубически метри на денонощие (млн. куб. метри на ден или MW/h);

-реално потребление и прогнозни количества природен газ за най-малко три дни напред за защитените им клиенти обемни и енергийни единици - милиони кубически метри на ден и мегават часа (млн. куб. метри на ден mcm/d и MWh)

- срокът, изразен в календарни дни, за който се очаква доставките на природен газ към защитените клиенти да бъдат гарантирани.

След въвеждане на ниво „Тревога“, щабовите в търговските дружества (ТД) постоянно анализират ситуацията и контролират използването на пазарни средства въз основа на предоставената от компаниите информация. Решението за отмяна на опасността се взема от министъра на енергетиката след консултация с Ведомствения щаб на МЕ.

В случай на изчерпване на наличните пазарни мерки и липса на възможност за по-нататъшно реагиране при кризи, енергийните компании, занимаващи се с търговия с газообразни горива, уведомяват оператора на преносната система и получателите, с които са сключили продажби на природен газ по договори.

При продължаващо влошаване на обстановката ръководителят на ВЩ-МЕ оценява постъпилата информация от компаниите и от членовете на ЩИАП-БТГ и ако се налага, предлага на Компетентният орган да обяви ниво на опасност 3, като информира ръководителя на CMG (група за управление на кризи) и участващите страни в рисковата група, за случая. В случай на изключително голямо търсене на природен газ, значително прекъсване на доставките или друго значително влошаване на ситуацията на доставките и в случай, че са приложени всички съответни пазарни мерки, но предлагането на природен газ е недостатъчно за задоволяване на останалото търсене на газ, така че непазарните мерки трябва да бъдат допълнително въведени с оглед по-специално гарантиране на доставките на газ за защитени клиенти се обявява **„Извънредна ситуация“**.

2.3 „Извънредна ситуация“

При вече настъпило някое от събитията посочени в т. 2.2. (аномални външни температури, аномално високо търсене на газ, прекъсване на доставките на който и да е вход в страната, липса на договорна обезпеченост, авария на участък от мрежите в страната или чужбина, входното налягане на газотранспортната система е по-ниско от 28 bar_g, достигане до критично ниво на наличното количество природен газ в газопреносната система в размер на 18 млн. м³; други извънредни ситуации, произтичащи от усложнена международна обстановка, военни конфликти, кризи, терористични действия и др.), и ЩИАП-БТГ оцени дисбаланс в системата, който не може да бъде преодолян чрез пазарни мерки (т.е. на база на сключените договори, споразумения и гъвкавостта, заложиени в тях, местния добив и добива от ПГХ „Чирен“), се обявява ниво **„Извънредна ситуация“** и се провеждат действията по схемата за оповестяване, а също се оповестяват и органите за управление, силите и средствата при бедствия, аварии и катастрофи. Обявява се от Компетентният орган, който незабавно уведомява за това Комисията, както и компетентните органи на държавите членки, с които България е пряко свързана, и им предоставя цялата необходима информация за действията, които възнамерява да предприеме. В случай на извънредна ситуация (по член 6, параграф 2 от Регламента), която може да доведе до искане за помощ от Съюза и неговите държави членки, компетентният орган уведомява незабавно **Координационния център за реагиране при извънредни ситуации към Комисията (ERCC, чл.7 От решение 1313/2013 на ЕС)**

Обявявайки „извънредна ситуация“, компетентният орган следва предварително определените действия, установени в План за действие при извънредни ситуации. При надлежно обосновани изключителни обстоятелства, компетентният орган може да предприема действия, които се отклоняват от плана за действие при извънредни ситуации.

В случай на извънредна ситуация, водеща до заплаха за доставките на защитени клиенти, министърът на енергетиката може:

- да взема решение за освобождаване на задължителни запаси от природен газ по искане на оператора на преносна система, представляваща непазарна мярка по смисъла на Регламент 2017/1938;

- да въведе ограничителен режим на снабдяването с природен газ за територията на цялата страна или за част от нея, при постъпило мотивирано предложение от преносното предприятие.

Компетентният орган определя ролите и отговорностите на отделните участници по начин, с който да се гарантира спазването на подход на три нива, като на първо място се ангажират предприятията за природен газ, когато е целесъобразно електроенергийните предприятия, и отрасълът, на второ място държавите членки на национално или регионално равнище, и на трето място Съюзът.

Министърът на енергетиката информира за въвеждането или отменяването на ниво „Извънредна ситуация“, чрез интернет страницата на Министерството на енергетиката и информира КГПГ, както и компетентните органи на държавите-членки в рисковата група за стартирането на използване на непазарни мерки.

В рамките на 5 дни след получаване на информация от компетентния орган Европейската комисия проверява дали въвеждането на „извънредна ситуация“ е оправдано в съответствие с определението за извънредна ситуация и дали предприетите мерки съответстват на действията, изброени в плана за действие при извънредни ситуации, и дали налагат необосновано тежест за енергийните компании. Комисията може, по искане на друг компетентен орган от групата, на предприятия за природен газ или по собствена инициатива, да поиска от компетентния орган да измени мерките, когато те противоречат на условията, установени в предходното изречение. Комисията може също да поиска от компетентния орган да обяви край на извънредната ситуация, когато заключи, че обявяването на извънредна ситуация не е или вече не е оправдано в съответствие с параграф 1, буква в) на регламента ако прецени, че неговото обявяване не е или е престанало да бъде обосновано

ЕК може по искане на компетентен орган, енергийно дружество или по своя инициатива да поиска от Компетентния орган обявил ниво „Извънредно положение“, да измени мерки, противоречащи на условията, посочени в чл. 11 ал. 8 от Регламент 2017/1938.

Комисията може да обяви извънредна ситуация на регионално равнище или на равнището на Съюза по искане на компетентен орган, който е обявил извънредна ситуация, и след като извърши проверка съгласно член 11, параграф 8 от Регламент 2017/1938. Комисията обявява, по целесъобразност, извънредна ситуация на регионално равнище или на равнището на Съюза по искане на най-малко два компетентни органа, които са обявили извънредна ситуация, и след като извърши проверка съгласно член 11, параграф 8, и когато има връзка между причините за такива извънредни ситуации.

Във всички случаи, когато обяви извънредна ситуация на регионално равнище или на равнището на Съюза, Комисията, като използва най-подходящи за ситуацията средства за комуникация, събира становища и взема под внимание цялата съответна информация, предоставена от другите компетентни органи.

Когато, след провеждане на оценка, Комисията реши, че на регионално равнище или на равнището на Съюза вече не съществуват достатъчно основания за обявяване на извънредна ситуация, тя обявява край на извънредната ситуация на регионално равнище или на равнището на Съюза, обосновава решението си и информира Съвета за него. Комисията координира действията на компетентните органи на регионално равнище и на равнището на Съюза съгласно настоящия регламент, *inter alia*, чрез КГПГ или, по-специално в случай на извънредна ситуация на регионално равнище или на равнището на Съюза.

В случай на извънредна ситуация на **регионално равнище или на равнището на Съюза**, операторите на газопреносни системи си сътрудничат и обменят информация чрез РСК за газ, създадена от Европейската мрежа на операторите на преносни системи за газ (ЕМОПС за газ). ЕМОПС за газ, информират съответно Комисията и компетентните органи на съответната държава членка.

При обявяване на ниво на опасност **„Извънредна ситуация“ предприятия за природен газ** ежедневно предоставят следната информация на Компетентния орган:

- ежедневни прогнози за търсенето и предлагането на природен газ за следващите три дни;

- обемът на дневния поток на природен газ и процентът на използване на всички трансгранични входни и изходни точки, както и във всички точки на свързване на производствената инсталация, инсталация за съхранение или LNG терминал към мрежата в MWh / ден ;

- дневното ниво на задължителните запаси от природен газ;

- срокът, изразен в календарни дни, за който се очаква доставките на природен газ към защитените клиенти да бъдат гарантирани;

- реално потребление и прогнозни количества природен газ за най-малко три дни напред за защитените им клиенти обеми;

- времето, количествата и източникът на природен газ, доставен в системата чрез използване на непазарни мерки;

- мерки, които съответният оператор или търговско предприятие планира да предприеме и вече е предприело за смекчаване на последиците от извънредната ситуация, както и информация за ефективността на тях;

- искания за допълнителни мерки до други компетентни органи;

- мерки, предприети по искане на компетентните органи на други държави-членки.

Операторът на газопреносна система гарантира, че когато в съседна държава членка се появи извънредна ситуация, капацитетът в точките на междусистемно свързване в тази държава членка, независимо от това дали е гарантиран или прекъсваем и дали е бил запазен преди или по време на извънредната ситуация, има приоритет пред конкурентния капацитет в изходните точки към съоръженията за съхранение. Ползвателите на системата с приоритетен капацитет заплащат справедливо обезщетение на ползвателите на системата с гарантиран капацитет за финансовата загуба, понесена в резултат на даването на приоритет, включително пропорционално възстановяване на разходите за прекъсване на гарантирания капацитет. Процесът на определяне и изплащане на обезщетението не засягат прилагането на правилото за приоритетност.

Решението за отмяна на извънредна ситуация се взема от министъра на енергетиката след препоръката на ВЩ-МЕ. Министърът на енергетиката незабавно информира КГПГ за отмяната на извънредна ситуация. След отмяната на извънредна ситуация, операторът на преносна система, въз основа на информация от съдействащи оператори на системата и заинтересовани участници на пазара, подготвя доклад за кризата с особен акцент върху заключенията, възможностите за подобряване на

кризисните процедури и насоките за развитие на инфраструктурата, за да се избегнат подобни събития в бъдеще. Операторът на преносна система предоставя доклада и заключенията на министъра на енергетиката.

Процедурата за отпускане на задължителни запаси от природен газ

Операторът на преносна система подава искане до министъра на енергетиката за разрешение за освобождаване на задължителни резерви. Министърът на енергетиката разглежда заявлението за освобождаване на задължителни запаси и дава съгласие с решение, когато всички пазарни мерки са изчерпани, но доставката на природен газ все още е недостатъчна, за да задоволи оставащото търсене на природен газ.

След получаване на съгласие от министъра на енергетиката, Операторът на преносна система започва доставки от задължителните запаси от природен газ.

В случай на пускане на задължителни запаси, горепосочените предприятия след получаване на информацията, доставят природен газ в газовата система в количества и на дата, посочена от оператора на преносната система.

Операторът на преносна система предоставя на министъра на енергетиката и на председателя на Националния регулаторен орган информация за датата и количеството на освободените запаси и съоръженията за съхранение, от които те са изтеглени, както и за енергийните предприятия, от които те са изтеглени след края на всеки газов ден, в който са освободени задължителни запаси.

Енергийни предприятия, които извършват икономическа дейност в областта на вноса на природен газ, и потребителите на газови системи са задължени да следват инструкциите на оператора на преносна система.

В Приложение №5 е показан баланса на основните точки на вход и на вътрешното потребление по дни, както и влиянието на температурите за м. януари през 2017 г., 2018 г. и 2019 г. При дълъг период на температури под (-16°C) градуса (особено в гр. София, във връзка с големия дял в потреблението на „Топлофикация София“ ЕАД) дневното потребление може да достигне до 16 - 17 млн. куб.м/ден, докато при положителни външни температури потреблението може да намалее до около 10 млн. куб.м./ден.

При обявяване на ниво на опасност **„Извънредна ситуация“** се предприемат следните мерки:

2.3.1 Привежда схема на оповестяване на Щаба по т. 2.1.1;

2.3.2 Привежда схемата за оповестяване на органите за управление, силите и средствата при бедствия, аварии и катастрофи.

2.3.3 Оповестява потребителите и средствата за масово оповестяване, съгласно схемата (Приложение №1).

2.3.4. Задейства схемата за информационни потоци към предприятията за природен газ, МЕ, КЕВР, операторите на съседните страни в региона и ЕК-Приложение № 4.

2.3.5. Предприема мерки за повишен оперативен контрол на параметрите на мрежата и прецизно се уточняват нивата на търсене и предлагане за три дни напред.

2.3.6. Максимално бързо се въвежда временно прекъсване или ограничаване на производството или снабдяването с природен газ (до 48 часа), със заповед на Председателя на ЩИАП.

2.3.7. При възникване на необходимост от въвеждане на ограничителен режим, прекъсване или ограничаване на снабдяването с газ за срок по-дълъг от 48 часа се изготвя мотивирано предложение до министъра на енергетиката, съгласно чл. 21 от Наредба № 10 от 9.06.2004 г. за реда за въвеждане на ограничителен режим, временно прекъсване или ограничаване на производството или снабдяването с електрическа енергия, топлинна енергия и природен газ. Предложението се прави не по-късно от 24 часа от възникване на извънредната ситуация.

2.3.8. Прилагат се пазарните мерки по отношение на доставките, съгласно Регламента, описани в т. 2.2.7.

2.3.9. Прилагат се пазарните мерки по отношение на търсенето, съгласно Регламента, описани в т. 2.2.8.

2.4. Прилагат се непазарните мерки по отношение на доставките, съгласно Приложение VIII от Регламент 2017/1938

2.4.1. Увеличаване на местния добив на газ - разпорежда се от ГДУ на „Булгартрансгаз“ ЕАД на Оператора на добивните предприятия.

2.4.2. Увеличаване на добива на газ от ПГХ „Чирен“. Разпорежда се от ГДУ на „Булгартрансгаз“ ЕАД на Оператора/ите на съоръжения за съхранение.

2.4.3. ГДУ на Оператора на газопреносната система разпорежда на всички ползватели на мрежата със сключени договори за пренос, да осигурят максимално дневните обеми, договорени с външния доставчик, в т.ч. и в случаите, когато това води до допълнителни разходи, съгласно договорите за доставка на едро.

2.4.4. Принудително изключване на производствата на електрическа енергия, от *предприятия* използващи природен газ като гориво.

2.4.5. Принудително използване на запаси от алтернативни горива;

2.4.6. Използване на пълния капацитет на наличния съхраняван природен газ в ПГХ „Чирен“ за задоволяване на защитените потребители.

2.4.7. Координирано действие от страна на операторите на преносни системи от съседните страни в региона по задействане на трансфер между различни преносни системи.

Действията, описани в т. 2.4, са от ключово значение за максимализиране на доставките на природен газ в страната, а именно от внос, местен добив и съоръжения за съхранение и са задължителни за това ниво на опасност с оглед факта, че търсенето надвишава доставките. Процедурата за въвеждането на т. 2.4.1 – 2.4.3 и т. 2.4.6 – 2.4.7 е съгласно Аварийен план на „Булгартрансгаз“ ЕАД и Инструкция за действията при въвеждане на ограничителен режим. Въвеждането на действията по т. 2.4.4 – 2.4.5 се разпорежда от Ведомствения щаб на МЕ чрез описаните в Приложения 4 информационни потоци.

ГЛАВА 3: Специфични мерки във връзка с електроснабдяването и централизираното топлоснабдяване.

3.1. Централизирано топлоснабдяване.

Възможните прекъсвания в доставката на природен газ, в зависимост от периода (лято/зима) и наличието на допълнителни източници, които се изгарят с други горива (например котли с мазут), могат да причинят смущения в непрекъснатостта на подаването на топлина за крайните потребители. Следователно непрекъснатостта на снабдяването с природен газ е важен елемент за осигуряване на енергийна сигурност за потребителите по отношение на отоплителните сгради, особено през отоплителния сезон при ниски външни температури.

Общата консумация на природен газ в България е около 3 млрд.м³ годишно. От това количество $\frac{3}{4}$ е за индустриални цели, около 32% са за топлофикационните централи, по 10% са за производство на строителни материали и химическа промишленост, 8% са за транспортни нужди и 7% са за други цели.

Вероятните последици от прекъсването на доставките на газ в сектора **на централизираното топлоснабдяване** засягат най-големите градове в България с голям брой абонати използващи централизирано отопление с природен газ. Евентуалното прекъсване на доставките за отоплителните градски централи неминуемо ще има значителен социален, икономически и политически ефект за страната.

3.1.1. Природният газ се използва за основно гориво в следните инсталации:

- „Топлофикация София“ ЕАД – в т. ч. ТЕЦ „София“ (1423,5 MWt) и ТЕЦ „София Изток“ (2014,4 MWt) – общо 239 MWe;

- „ЕВН България Топлофикация“ ЕАД – общо 80 MWe (445 MWt);

- „Веолия Енерджи Варна“ ЕАД – общо 11,22 MWe (55,43 MWt);

- „Топлофикация–Бургас“ ЕАД – общо 17,82 MWe (74,45 MWt);

- „Топлофикация–Плевен“ ЕАД – общо 68 MWe (466 MWt);

- „Топлофикация–Враца“ ЕАД – общо 8,24 MWe (72 MWt);

- „Топлофикация– Разград“ ЕАД – 3,014 MWe (29 MWt);

- „Топлофикация ВТ“ АД – 2,81 MWe (173 MWt)

За посочените централи 100% от общата производствена електрическа мощност се осигурява от използване на природен газ.

- „Топлофикация Перник“ АД има два броя парогенератори, които използват основно гориво въглища и един брой парогенератор, който работи с природен газ. При работа с природен газ се достигат до 15 MWe;

„Биовет“ АД Пещера - единствената електрогенерираща мощност е газова турбина с мощност 18,5 MWe (99 MWt).

Извън посочените в т. 3.1.1 когенерационни централи с мощност на площадките им над 4,0 MWe са инсталирани общо електрическа мощност 22,78 MWe;

В когенерационни централи с мощност на площадките им под 4,0 MWe са инсталирани общо електрическа мощност 28,62 MWe.

Производство на електрическа енергия от природен газ в България се осъществява и в ТЕЦ „Варна“ – кондензационна централа с обща инсталирана ел. мощност -630 MWe. До м. юни 2020г. тази централа осигурява само студен резерв.

Количеството природен газ за производство на електрическа и топлинна енергия в страната за периода 2016 г. - 2019 г., в bcm/y, е показано в следващата таблица:

Вид производство	2016	2017	2018	2019
	bcm/y	bcm/y	bcm/y	bcm/y
Природен газ за производство на електрическа енергия	0.345	0.331	0.345	0.362
Природен газ за производство на топлинна енергия	0.768	0.774	0.772	0.721
Общо:	1.113	1.105	1.117	1.083

Производствената мощност на инсталациите използващи природен газ за производството на електроенергия в България съпоставена с общата производствена мощност в електроенергийния сектор в страната е процентно малка, но е от съществено значение за осигуряване на енергийния баланс на страната. Вероятните последици от прекъсването на доставките на природен газ в електроенергийния сектор няма да се отразят съществено на вътрешния пазар на електричество, предвид ниския процент на производствените мощности използващи природен газ, но отпадането на централизираното топлоснабдяване би принудило населението да замени този вид енергия с електричество, което да доведе до претоварване на електроенергийната система.

3.2. Производство на електрическа енергия от природен газ.

Ролята на природния газ за производството на електроенергия в България (капацитет за производство на електроенергия от газ (общо в MW), като процент от общата производствена мощност и комбинираното производство на енергия (общо в MW)) в електроенергийния сектор не е от съществено значение, но влияе на енергийния баланс на страната. То е свързано с работата на големите отоплителни централи за централизираното топлоснабдяване използващи когенерационни мощности. Освен това трябва да се отбележи, че прекъсването на доставките на природен газ за потребителите през есенния и зимния период може да доведе до значително увеличение на търсенето на електроенергия във връзка с използването ѝ за отопление като заместител на газовото отопление.

В страната има само една кондензационна централа, която ползва за основно гориво природен газ, но същата през последните години осигурява предимно предоставянето на студен резерв и допълнителни услуги. Останалите кондензационни централи използват природния газ само за разпалващо гориво. Вероятните последици от прекъсването на доставките на газ в кондензационните централи няма да се отразят на вътрешния пазар на електричество. Електроенергийната система на страната разполага с достатъчно резервни мощности, които могат да се включат като заместващи. Търговските дружества в сектор Енергетика в изпълнение на Закона за енергетиката и другите нормативни актове си взаимодействат за гарантиране на необходимата координация, включително обмена на информация, между основните участници в газовия и електроенергийния сектор.

„Булгартрансгаз“ ЕАД се задължава да осигури чрез технологичните връзки възможност за трансфер на природен газ между националната газопрееносна мрежа и газопрееносната мрежа за транзитен пренос, в т. ч. и в случаите, когато няма възможност за търговско измерване (прилага се обемния метод). Описаните действия са от ключово значение за осигуряване на сигурност и надеждност на газопрееносните мрежи, чрез трансфер на свободни количества природен газ между двете мрежи за пренос.

3.3. Мерки предприемани за смекчаване въздействието от прекъсване на доставките върху централизираното топлоснабдяване и електроенергийният сектор.

Непрекъснатостта на снабдяването с природен газ е важен елемент за осигуряване на енергийна сигурност за потребителите по отношение на отоплителните сгради, особено през отоплителния сезон при ниски външни температури.

3.3.1. Прилагат се непазарните мерки по отношение на търсенето, съгласно Приложение VIII от Регламент 2017/1938.

Ако пазарните мерки се окажат недостатъчни за преодоляване на недостига в доставките на газ и предвид значението на солидарността като крайна мярка, осигуряващата солидарност държава членка следва на следващия етап да може да приложи непазарни мерки, включително ограничаване на потреблението на някои групи клиенти, с цел да изпълни задълженията си за солидарност.

3.3.2. Принудително преминаване на алтернативно гориво.

Топлофикационните дружества поемат съществена част от потреблението на газ през зимните месеци и в същото време са длъжни да разполагат с алтернативно гориво, съгласно разпоредбите на Наредбата № 11 от 10.06.2014 г. за резервите от горива. Ограничаването им трябва да стане без да се застрашава сигурната и надеждна работа на съоръженията за производство и пренос на топлинна енергия, т.е. услугата топлоснабдяване за защитените битови потребители, детските, здравните и учебните заведения.

Принудително ограничаване/прекъсване на снабдяването с природен газ за период до 48 часа от страна на „Булгартрансгаз“ ЕАД или за период от над 48 часа от

МЕ се извършва по условия и схеми, изготвени от „Булгартрансгаз“ ЕАД. Операторът на газопреносната система разработва 7 нива на ограничаване на снабдяването по такъв начин, че при недостиг на природен газ за всички потребители, поетапно да се ограничават и/или изключват определени групи потребители, а именно незащитени с алтернативно гориво, незащитени без алтернативно гориво, защитени небитови, услуги и домакинствата.

3.3.3. Разработени нива за ограничаване на потреблението на газ и ефект от въвеждане на нивата през зимен месец:

Ниво на ограничаване	Действия	Очаквано дневно потребление
Без ограничение	Няма	11,4 млн. м ³ /ден
1	Преминаване към ниво на потребление при огр. режим, съгласно Договори за доставка	9,5 млн. м ³ /ден
2	Преминаване на ТЕЦ с алт. гориво към резервното гориво	6,7 млн. м ³ /ден
3	Преминаване на пром. потребители с алтернативно гориво на резервното гориво	5,8 млн. м ³ /ден
4	Ограничаване с 50% на технологично прекъсваемите незащитени и с до 50% на ГРД. Прекъсване на прекъсваемите потребители с ниско ниво на аварийност и къс срок за прекъсване	4,8 млн. м ³ /ден
5	Спиране на потребителите с непрекъсваем цикъл и консумация над 500 000 м ³ /ден	2,7 млн. м ³ /ден
6*	Спиране на потребителите с непрекъсваем цикъл и консумация под 500 000 м ³ /ден, спиране на всички незащитени (без рафинериите, произвеждащи алтернативни на газа горива)	2,1 – 2,5 млн. м ³ /ден – само защитени
7*	Осигуряване на газ само за домакинствата	до 1,2 млн. м ³ /ден

Операторът на газопреносната система „Булгартрансгаз“ ЕАД е разработил разчети при 7 нива на ограничаване на снабдяването с природен газ по начин, който позволява, при недостиг на природен газ за всички потребители, поетапно да бъдат ограничавани и/или изключвани определени групи потребители.

Най-тежките нива на ограничаване предвиждат доставката на природен газ да бъде гарантирана само за защитените потребители и съответно за предприятията с непрекъсваем цикъл на производство, за които е необходимо допълнително технологично време за временно извеждане от експлоатация на производствените

мощности, така че да не бъдат допуснати производствени или промишлени аварии, съобразено потенциалните възможности за добив на газ от ПГХ „Чирен“.

Най-тежките нива на ограничение (от 5-то до 7-мо), съгласно разчетите предвиждат доставки само за домакинствата; рафинерията-произвеждаща алтернативното гориво за топлофикациите, топлоснабдяващи домакинства; както и за определени предприятия с непрекъсваем цикъл на производство, за които е необходимо допълнително технологично време за временно извеждане от експлоатация на производствени мощности.

Предварителните схеми и разчети, разработени от Оператора „Булгартрансгаз“-ЕАД за въвеждане на поетапно ограничаване и поетапно спиране доставките на природен газ за определените групи потребители, отчитат съответно, както сезонността на доставките / консумацията на природен газ от тези потребители, т.е. летен/зимен режим на работа (респ. лятна/зимна денонощна консумация), така и задължително, потенциалния риск от евентуално настъпване на производствена или промишлена авария, при прекъсване доставките на газ, а така също и необходимото технологично времето за преминаване към алтернативно гориво за тези потребители (предприятия/производства), които имат предвидена такава технологична възможност и осигуреност с необходимите резерви от алтернативно гориво.

При подготовката на предварителните разчети и схеми за въвеждане на поетапно ограничаване и поетапно спиране доставките на природен газ за определените групи потребители, разработени от оператора „Булгартрансгаз“ ЕАД също така са взети предвид историческия опит и възможности за реакция на оператора, институциите и предприятията през времето на газовата криза за страната в периода от 6 до 21 януари 2009 година.

*Нива 6 и 7 се въвеждат не по-рано от 30 дни след възникване на извънредна ситуация, освен ако по експлоатационни и/или други причини застрашаващи функционирането на газопреносната мрежа не е наложително по-ранно въвеждане.

3.3.4. При използване на мерките в т. 3.3 компетентният орган и операторите на системи се стремят към максимално осигуряване снабдяването с природен газ на защитените потребители.

В Приложение № 6 е показан балансът на потреблението по месеци (на база исторически данни за последните няколко години), при различни сценарии за ограничаване на доставките.

Характеристиките на ПГХ „Чирен“, на база исторически данни, са показани в **Приложение № 7**.

Сценариите за ограничение в проценти на основната входна точка, показани в Приложение № 6, са на база договорени 8 млн. м³ на ден през зимния период и 6 млн. м³ на ден през летния, при очакваното потребление в страната през 2016-2017 год. в рамките 2,9-3,3 млрд. м³/год.

Анализите за случаи на прекъсване на преноса на природен газ разглеждат варианти с максимално използване на алтернативни входни точки. По статистически данни пиковата консумация на природен газ в най-студените дни е около **170 GWh/d.** (за най-студен период от време през изминалите 20 години). В края на месец октомври 2019 г. бе въведен в експлоатация първият участък от газопровода - разширение на газова инфраструктура от българо-турската до българо-сръбската граница. Капацитетът на новата входна точка Странджа 2/ Малкочлар е 567 GWh/d. Общият принос от всяка една от описаните в Плана мерки на пазарна и непазарна основа ще спомогне за справяне със ситуацията при ниво „тревога“, както и ще допринесе за облекчаване на ситуацията при ниво „извънредна ситуация“ чрез увеличаване на наличното количество природен газ в страната и регионалната рискова група. Посочените мерки и действия, за смекчаване на потенциалното въздействие на

прекъсването на доставките на газ върху централизираното топлоснабдяване и електроенергийния сектор целят да не се допусне нарушаване подаването на топлинна енергия към основната група „Защитени клиенти“ и затова е целесъобразно приемането и изпълнението на специфичните мерки.

ГЛАВА 4 Лице или екип за управление в условия на криза

Министърът на енергетиката, като компетентен орган е отговорен за гарантирането на сигурността на доставките на газ. Той следи и анализира ситуацията по отношение на сигурността на доставките на газ, координира дейностите в случай на криза; обявява въвеждането на отделни кризисни нива, дава съгласие за използването на непазарни мерки (задължителни запаси) в случай на извънредна ситуация по смисъла на Регламент 2017/1938; въвежда ограничения в потреблението на природен газ за определени периоди от време на територията на Република България или част от нея в случай на извънредна ситуация по смисъла на Регламент 2017/1938, отговоря за комуникацията с Европейската комисия като и предоставя информация за прилагането, както на пазарните, така и на непазарни мерки с цел проверка правилността на обявяването на извънредно положение, чрез свой представител участва в сесиите на Координационната група за газ на Европейската комисия и осигурява обмена на информация между Европейската комисия и Министерството на енергетиката.

За справяне в условия на криза в плана са определени отговорностите и задълженията на органите за управление на кризи и техните членове, за гарантиране ефективната им и навременна реакция в случай на извънредни ситуации, които биха могли да нарушат безпроблемното снабдяване на българския пазар на природен газ, като се вземат предвид разпоредбите на Директива 2009/73/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, Регламент 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета, Закона за енергетиката и подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

4.1. Основен орган в Министерството на енергетиката за управление на ведомството и подчинените му търговски дружества при възникване на криза е **Ведомственият щаб**. Той е нещатен орган, който се създава със заповед на министъра на енергетиката, на основание чл.63. ал. 2 от Закона за защита при бедствия. **Ведомственият щаб изпълнява ролята на група за управление на кризи.** Ведомственият щаб подпомага ръководството на МЕ при извършване на дейности по защитата при бедствия, управлението при кризисни и извънредни ситуации от невоенен характер, възникнали вследствие на природни бедствия, пожари, катастрофи, аварии, престъпна дейност, тероризъм и други обстоятелства от социален, икономически и политически характер, при които се нарушава нормалното функциониране на енергийната система, предизвиква се нестабилност в политическата и обществената среда, застрашава се животът, здравето, имуществото на гражданите, културните и материални ценности, околната среда и като цяло националната сигурност на страната. Министърът на енергетиката, който е и компетентен орган осъществява контрол върху дейността на Ведомствения щаб.

4.2. Структурата на Ведомствения щаб се определя със заповедта на министъра на енергетиката, като в него се назначават ръководители от МЕ, които притежават необходимата експертиза и опит в управлението на кризисни ситуации и са запознати с нормативната уредба, регламентираща защитата при бедствия и кризи от различен характер.

4.2.1. Председател на Ведомствения щаб е заместник министърът на енергетиката, определен да организира, ръководи и контролира дейността на дирекция „Сигурност на енергоснабдяването и управление при кризисни ситуации“ (СЕ и УКС)

4.2.2. Заместник председател на Ведомствения щаб и секретар на щаба е директорът на дирекция „Сигурност на енергоснабдяването и управление при кризисни ситуации“.

4.2.3. Членове на Ведомствения щаб са:

- Директор на дирекция „Енергийни проекти и международно сътрудничество“
- Директор на дирекция „Енергийни стратегии и политики за устойчиво енергийно развитие“;
- Директор на дирекция „Корпоративно управление в енергетиката“;
- Директор на дирекция Финанси управление на собствеността информационно и комуникационно обслужване;
- Директор на дирекция Правно-нормативна дейност административно обслужване и човешки ресурси;
- Началникът на отдел „Управление при кризисни ситуации и отбранително мобилизационна подготовка“ в дирекция „СЕ и УКС“;

Министърът на енергетиката утвърждава Правилник за работата на Ведомствения щаб.

ВЩ-МЕ със своите действия следва да гарантира сигурността на доставките на газ чрез осигуряване на правилно и постоянно функциониране на вътрешния пазар на природен газ („газ“), като се даде възможност за прилагане на извънредни мерки, когато пазарът вече не е в състояние да осигури изискваните доставки на газ, включително мерки за солидарност като крайно решение, и като се определят ясно отговорностите и тяхното разпределение между предприятията за природен газ, държавите членки и Съюза, както по отношение на превантивните действия, така и по отношение на реакцията на конкретни прекъсвания на доставките на газ. Провежда прозрачни механизми, в дух на солидарност, по координиране на планирането и реакцията при извънредна ситуация на национално, регионално равнище или на равнището на Съюза.

4.3. Ведомственият щаб изпълнява следните основни задачи:

- установява постоянна комуникация съгласно схемата в Приложение №3 с Национален щаб за защита при бедствия (НЩЗБ) и кризисните щабове на търговските дружества от системата на енергетиката, попаднали в зоната на бедствието или засегнати от кризисната/извънредна ситуация.
- подготвя документи за деклариране на състоянието на предупреждение от КО (ниво на криза), както е определено в 5.1.7 от настоящия план;
- по линия на дежурните в МЕ, получава актуална информация за обстановката в засегнатите райони. Работи за постигане на максимална ефективност при прилагане на мерките за защита на населението и инфраструктурата и недопускане прекъсване снабдяването с енергийни ресурси;
- анализира информацията постъпваща от дружествата и НЩЗБ, оценява степента на разрушенията и вредните последствия от възникнало бедствие или кризисна/извънредна ситуация в системата енергетиката и определя мерки за незабавно изпълнение;
- оценява обстановката, състава и състоянието на силите за реагиране при бедствия и кризисни/извънредни ситуации в търговските дружества от системата на енергетиката;
- взема решения за предприемане на конкретни действия за овладяване на бедствието или кризисната/извънредна ситуация и ги предлага на министъра на енергетиката, а когато е необходимо и на НЩЗБ.
- организира взаимодействието на МЕ със структурите от Единната спасителна система на страната (ГД „ПБЗН“- МВР, областните дирекции на МВР,

Българския червен кръст, министерства и ведомства, общински щабове за защита при бедствия, центрове за спешна медицинска помощ, лечебни и здравни заведения в района на бедствието и др.) при провеждане на мероприятията за защита при бедствия и изпълнението на задачите и мерките за овладяване на бедствията.

- организира, координира и контролира провежданите действия на формированията от сектор „Енергетика“ съставна част от ЕСС по изпълнение на задачите и мерките за защита при бедствия;

- отговаря за изпълнението на възложените задължения произтичащи от привеждане в действие на Националния превантивен план за защита при бедствия и Плана за действие на МЕ, в постоянно взаимодействие с Националния щаб, Регионалният център за сътрудничество, структурите на ЕК;

- предлага на министъра на енергетиката решения по овладяването на кризисни/ извънредни ситуации и ликвидирането на последствията от нарушените доставки;

- прави предложения до министъра за осигуряване на допълнителни финансови средства, резерви от горива и други ресурси за дейностите по защитата при бедствия и овладяването на кризисни/извънредни ситуации и за ликвидиране на последствията;

- предлага разчети за разпределяне на запасите от енергийните и други ресурси при кризисна/ извънредна ситуация и въвеждането на ограничителен режим за снабдяване с електрическа енергия, топлинна енергия или природен газ в случаите, когато се налага ограничаване или прекъсване на снабдяването за време по – дълго от 48 часа на територията на цялата страна;

- предлага мерки за подпомагане на доставките на природен газ за съседни страни (държави членки на Европейския съюз) или сътрудничество с държавите членки на Европейския съюз, в съответствие с приложение I към регламента и Регламент № 2009/715.

- изготвя обобщени справки и доклади до министъра на енергетиката и/или НЩЗБ за настъпилите изменения в обстановката и хода на изпълнение на възстановителните/ спасителните дейности.

Работата на Ведомствения щаб се подпомага от оперативните дежурни в МЕ и експертите от дирекции „Сигурност на енергоснабдяването и управление при кризисни ситуации“. Ведомственият щаб при осъществяване на дейността си и в зависимост от създалата се обстановка може да работи в нормален и кризисен режим съгласно утвърдени от министъра на енергетиката правила.

В случаите на отсъствие на някой от членовете, се определя негов заместник от съответното административно звено, който участва в работата на Ведомствения щаб. При необходимост по решение на председател на Ведомствения щаб може да се привличат за работа в щаба и други служители.

-ЩИАП-Операторът на газопреносната мрежа назначава постоянно действащ Щаб за изпълнение на плана за действие (ЩИАП), който носи отговорност за изпълнение на Плана от негова страна. Схемата на оповестяване при възникване или очакване от възникване на ниво на опасност, на Щаба е съгласно заповедта на Изпълнителния директор на Оператора.

ГЛАВА 5 Роли и отговорности на различните участници

5.1. Предприятията за природен газ носят основна отговорност за сигурността на доставките, като споделена отговорност, заедно с компетентния орган и Европейската комисия, съгласно чл. 3 (1) от Регламента и по-специално отговорностите по чл. 13 (2) от Регламента. Съгласно дефиницията на чл. 2 от Директива 2009/73 ЕО

(Директивата), такива са всяко физическо или юридическо лице, изпълняващо поне една от следните функции, но без да включва крайните клиенти:

- Производство на природен газ;
- Пренос на природен газ;
- Разпределение на природен газ;
- Доставка на природен газ;
- Закупуване на природен газ;
- Съхранение на природен газ.

Под природен газ се има предвид също и компресираният (КПГ) и втечненият природен газ (ВПГ).

5.1.1. Основна роля за сигурността на доставките на природен газ в страната сред всички предприятия играе оператора на българската газопреносна система „Булгартрансгаз“ ЕАД, което изпълнява следните отговорности:

5.1.1.1 Осъществява оперативното техническо управление и експлоатация на газопреносната система и елементите към нея;

5.1.1.2. Осъществява оперативното техническо управление и експлоатация на подземното газово хранилище Чирен (ПГХ „Чирен“);

5.1.1.3. Контролира параметрите на входните и изходните точки и информацията, постъпваща от други преносни оператори, налична в Главно диспечерско управление (ГДУ) на „Булгартрансгаз“ ЕАД;

5.1.1.4. Ежедневно прогнозира нивото на търсене на газ за три дни напред, в часов и дневен аспект, като се съобразява с историческите данни, прогнозата за времето и информацията, която постъпва от предприятията за газ;

5.1.1.5. Ежедневно прогнозира нивото на предлагане на газ за три дни напред, в часов и дневен аспект, като се имат предвид сключените договори за пренос доставка, договорите с предприятия за местен добив и техническата възможност за добив на газ от ПГХ „Чирен“;

5.1.1.6. Определя необходимите количества природен газ, на база постъпилата от предприятията за газ информация за прогнозното месечно потребление на защитените клиенти, така че да е в състояние да се изпълни стандарта за сигурност на доставка;

5.1.1.7. В срок до 30 дни от влизане в сила на настоящия план, представя на предприятията за природен газ формите за предоставяне на информацията по 5.1.1.6.

5.1.1.8. Осъществява комуникация с компетентния орган, предприятията за газ, промишлените потребители и асоциациите на потребителите, местни органи, държавни власти и други заинтересовани институции и организации, по въпроси касаещи сигурността на доставките, в т.ч. и при временно прекъсване или ограничаване на производството или снабдяването с природен газ и въвеждане на ограничителен режим;

5.1.1.9. Разпорежда временно прекъсване или ограничаване снабдяването с природен газ за срок до 48 часа, съгласно чл. 24 от Наредба №10 от 9 юни 2004 г., за реда за въвеждане на ограничителен режим, временно прекъсване или ограничаване на производството или снабдяването с електрическа енергия, топлинна енергия и природен газ, и/или Наредба №12/09.06.2004г. за дейността на операторите на газопреносната и газоразпределителните мрежи;

5.1.1.10. Прави искане и графици за въвеждане на ограничителен режим от министъра на енергетиката или кмета на общината, съгласно разпоредбите на Наредба №10 от 9 юни 2004 г.;

5.1.1.11. Издава разпореждания във връзка с т. 5.1.1.9., и т. 5.1.1.10. към ползвателите на мрежата, включително и директно на техните клиенти, както и към операторите на разпределителни мрежи, присъединени към преносната мрежа на

оператора, с цел недопускане на аварии по газопреносната система. „Булгартрансгаз“ ЕАД издава разпорежданията въз основа на условията и схемите, по които ще се въвежда ограничителен режим за потребителите, присъединени към преносната мрежа, разработени на основание чл. 19 ал. 2 и ал. 3 от Наредба 10 от 09.06.2004 г.;

5.1.1.12. Предлага на компетентния орган обявяването на нивата на опасност, съгласно този План, както и го информира за предприетите действия по реда на Закона за енергетиката /ЗЕ/, както и по Наредба № 10/09.06.2004 г. и Наредба № 11/10.06.2004 г., предвидени в Плана.;

5.1.1.13. Координира действията с преносните оператори от съседните страни;

5.1.1.14. Съвместно с Компетентния орган на страната информира, а при необходимост търси съдействие от ЕК за справяне с извънредната ситуация;

5.1.1.15. При наличието на повече от един газопреносен оператор на територията на страната, „Булгартрансгаз“ ЕАД **има координираща** функция по Плана за действие при извънредни ситуации.

5.1.1.16 „Булгартрансгаз“ ЕАД съхранява количества природен газ в ПГХ Чирен, с максимален обем до 70 млн. м³ в изпълнение на заповед на министъра на енергетиката, издадена по реда на чл. 70 от ЗЕ за налагане допълнителни задължения към обществото. Количествата, определени в заповедта представляват резерв, необходим за осигуряване непрекъснатост на доставките съгласно приложение VIII от Регламент 2017/1938.

5.1.1.17 В случай на добив на количества по т. 5.1.1.16, същите се възстановяват от ползвателите на газопреносната мрежа по следния ред:

- При технологична възможност – количества природен газ, в рамките на три месеца по време на нагнетателния период и след отмяната на ниво „Извънредна ситуация“;

- Чрез заплащане на стойността на природния газ, в рамките на един календарен месец, считано след отмяната на ниво „Извънредна ситуация“.

5.1.1.18. Разходите на „Булгартрансгаз“ ЕАД за поддържане на запаси от природен газ по т. 5.1.1.16 се възстановяват чрез цените за достъп и пренос на природен газ по газопреносните мрежи по реда на чл. 35 от Закона за енергетиката.

5.2. Отговорности на предприятията

5.2.1. Предприятията за природен газ оказват пълно съдействие на компетентния орган.

5.2.2. Предприятията за природен газ информират Щаба на „Булгартрансгаз“ ЕАД по всички въпроси, касаещи възможните изменения на нивата на търсене и предлагане за следващите три дни и излъчват контактни лица за схемите по Приложения № 2, 3 и 4.

5.2.3. Предприятията за природен газ напълно сътрудничат на Щаба на „Булгартрансгаз“ ЕАД за прилагане на мерките по Глава 2 от Плана. Под сътрудничество следва да се разбира изпълнение на разпорежданията на оператора, в предвидените от закона случаи и в информационен аспект. Предприятията за природен газ са посочени съгласно дейностите по чл. 2, т. 1 в Директива 2009/73/ЕО. Ако едно предприятие участва в повече от една дейност, то по подразбиране се отнасят всички посочени връзки за всички дейности. Всяко предприятие за газ определя дейностите, в които участва и контактни лица, по възможност различни за различните дейности и ги предоставя на МЕ.

5.2.4. Предприятията за природен газ, които доставят природен газ на клиенти с **неравномерно потребление* (в т.ч. топлофикационни дружества и крайни снабдителите), са длъжни да осигуряват количества природен газ за компенсиране на **неравномерността* в потреблението на своите клиенти.

5.2.5. Предприятията по т. 5.2.4 са длъжни да съхраняват в началото на зимния сезон /добивния период/ в ПГХ „Чирен“ количества природен газ за компенсиране на сезонната неравномерност, които следва да бъдат в рамките на 10% до 20% от годишните заявки за доставка на природен газ за техните неравномерни* потребители. Предприятията следва да добиват тези количества през зимния сезон /добивния период/ с темпове, компенсиращи *неравномерността до края на сезона;

5.2.5.1. Предприятията за природен газ по т. 5.2.5 са длъжни да поддържат в началото на зимния сезон в ПГХ „Чирен“, природен газ – индикативен обем общо 290 млн. куб. м. или общо 3 000 000 MWh;

5.2.5.2. При наличие на предпоставки за възникване на газова криза, предприятията за природен газ по т. 5.2.4 са длъжни да предприемат мерки за увеличаване на съхраняваните от тях количества, съобразени с възможностите им за доставка и техническата възможност на ПГХ „Чирен“;

5.2.5.3. При отпадане на предпоставките за възникване на газова криза, предприятията за природен газ могат свободно да се разпореждат с допълнителните количества по т. 5.2.5.2;

5.2.5.4. „Булгартрансгаз“ ЕАД е длъжен да осигури капацитет за нагнетяване съхранение и добив на количествата по т. 5.2.5. В тази връзка, операторът на газопреносната система определя капацитет за нагнетяване и добив на тези количества по месеци и правила за заявяване и разпределяне на капацитета по предприятия. Капацитетите за нагнетяване и добив на тези количества по месеци и по доставчици се определя от Оператора, който публикува на интернет-страницата си реда за изпълнение на задълженията по т. 5.2.5.;

5.2.5.5. Предприятията по т. 5.2.4 са длъжни да уведомят компетентния орган и „Булгартрансгаз“ ЕАД за точните количества природен газ, които следва да съхраняват, съгласно т. 5.2.5 и/или 5.2.5.1, преди началото на нагнетателния сезон, но не по-късно от 15 февруари на текущата календарна година, като в същия срок подават пред Булгартрансгаз ЕАД заявление за резервиране на годишни капацитетни продукти за покриване на нагнетяването, добива и съхранението на съответните количества природен газ. При не представяне на необходимата информация от страна на предприятията за природен газ на компетентния орган и на „Булгартрансгаз“ ЕАД в посоченият срок, „Булгартрансгаз“ ЕАД обявява капацитета, необходим за нагнетяване, добив и съхранение на тези количества природен газ, за свободен;

5.2.5.6. „Булгартрансгаз“ ЕАД извършва разпределение на съответните капацитетни продукти резервирани за покриване на нагнетяването, добива и съхранението на количествата природен газ по т. 5.2.5 в съответствие с актуалните Правила за ползване на подземно газово хранилище „Чирен“ и процедурата, приложима за съответния продукт.

5.2.5.7. Разходите на лицензираните предприятия за поддържане на запаси от природен газ по настоящата Глава 5 се възстановяват чрез цените на лицензионните услуги по реда на чл. 35 от ЗЕ.

5.3. Контролът по изпълнението на задълженията по т. 5.2.4 и т. 5.2.5 се осъществява от компетентния орган по смисъла на Регламент (ЕО) № 2017/1938 и от създадения с негова заповед Ведомствен щаб. За целта, до началото на нагнетателния период, но не по-късно от 15 февруари на текущата календарна година, предприятията по т. 5.2.4 са длъжни да предоставят информация за сключените договори за доставка на газ с клиенти с **неравномерно потребление*.

Сезонната неравномерност на доставките за клиент се определя чрез коефициент на неравномерност (КН), както следва:

$$КН = V_{л} / V_{з}$$

Вл - сума на потребените количества от предходната календарна година за месеците от април до септември;

Вз - сума на потребените количества от предходната календарна година за месеците от януари до март и от октомври до декември;

Когато коефициента КН е по-малко от 0.6 доставката следва да се счита за неравномерна, а в останалите случаи - за равномерна.

5.3.1 За проверка на информацията по т. 5.2.5, предприятията по т. 5.2.4 предоставят извадка от договорите си със заличена търговски чувствителната информация на газопреносния оператор „Булгартрансгаз“ ЕАД. Той от своя страна предоставя справка на Компетентния орган за заявените капацитети за съхранение и нагнетяване от предприятията по т. 5.2, съгласно постъпилата информация.

5.3.2. В случай на неизпълнение на задълженията по т. 5.3, които водят до застрашаване целостта и безопасната експлоатация на газопреносната система, „Булгартрансгаз“ ЕАД предприема мерки, съгласно разпоредбите на раздел VI от „Правилата за управление и технически правила на газопреносните мрежи“ от 03.09.2013 г., приети от КЕВР.

5.4 Цените за достъп и съхранение на природен газ в съоръжение за съхранение, които предприятията по т. 5.2.4 заплащат, са регулирани и подлежат на одобрение от КЕВР.

5.4.1. Предприятията за природен газ, които имат договори за доставка с небитови клиенти на природен газ и/или крайни снабдители, са длъжни:

5.4.2. Да разполагат с поименен списък, средства за комуникация и отговорни длъжностни лица за координация и взаимодействие с всеки един клиент, който актуализират ежемесечно и предоставят обобщена актуализираната информация по електронен път за всички изходни точки и предавателни пунктове на „Булгартрансгаз“ ЕАД. Небитовите клиенти следва да бъдат разделени на защитени и незащитени, по смисъла на т. 9.1. Задължението за това разделение е на предприятията по т. 5.4.1;

5.4.3. Да имат прецизна прогноза на база заявките за годишната, месечната и дневната консумация на тези потребители, за всеки отделен пункт на предаване на АГРС/ГРС/ГИС, в т.ч. и очаквани пикови нива на потребление. Информацията за битовите потребители трябва да е налична отделно от небитовите. Информацията за защитените небитови потребители трябва да е отделно от информацията за незащитените небитови потребители;

5.4.4. Актуални данни за газовата година започваща на 01 октомври по т. 5.4.3 от всяко предприятие за природен газ се предоставят на оператора на газопреносна мрежа ежегодно до 15 октомври;

5.4.5. Предприятията за природен газ, които сключват или изменят договори за доставка на едро с доставчици от трета държава и/или с оператори на съоръжения за местен добив/ВПП, са длъжни да уведомят компетентния орган за:

- Срок на договора;
- Договорени общо на годишна база и на средно месечни количества (по месеци) обеми;
- В случай на тревога или извънредна ситуация – договорени максимални обеми;
- Пунктове за доставка - договорени точки на доставка.
- Минимални дневни и месечни обеми газ;
- Условия за спиране на доставките на газ.

5.5. Специфични задължения на предприятията за природен газ

5.5.1. Общественият доставчик е длъжен да изисква от външните доставчици да включат гъвкави клаузи в договорите за доставка, с възможност за увеличени доставки над договорените при възникване на ниво на опасност.

5.5.2. Търговците на газ са длъжни да изискват от добивните предприятия, с които имат договор за покупка, при обявяване на извънредна ситуация, да преминат в режим на максимален от техническа гледна точка добив.

5.5.3. Търговците на газ са длъжни да изискват от външните доставчици да включат гъвкави клаузи в договорите за доставка, с възможност за увеличени доставки над договорените при възникване на ниво на опасност.

5.5.4. Операторите на преносни мрежи (оператори различни от „Булгартрансгаз“ ЕАД), които имат физическа връзка с преносната система, са длъжни да изпълняват разпорежданията на комбинирания оператор „Булгартрансгаз“ ЕАД.

5.5.5. Операторите на разпределителни мрежи, които имат физическа връзка с преносната система, са длъжни да изпълняват разпорежданията на комбинирания оператор „Булгартрансгаз“ ЕАД.

5.5.6. Клиентите на природен газ, които имат пряка физическа връзка с преносната система, са длъжни да изпълняват разпорежданията на Комбинирания газов оператор „Булгартрансгаз“ ЕАД.

5.5.7. Добивните предприятия са длъжни да преминат в режим на максимален добив при въвеждане на ниво на опасност „Извънредна ситуация“.

5.6. Задължения за докладване на предприятията за природен газ са, както следва:

5.6.1. Комбиниран газов оператор „Булгартрансгаз“ ЕАД:

„Булгартрансгаз“ ЕАД е комбиниран газов оператор, извършващ дейностите по пренос и съхранение на природен газ. Дружеството следва политика на прозрачно и отговорно поведение и работи за гарантиране на условия на сигурност и устойчиво развитие на пазара на природен газ в страната и региона при спазване на принципите на равнопоставеност и прозрачност. В качеството си на газопреносен оператор и оператор на хранилище, осигурява развитието и надеждното функциониране на инфраструктурата за пренос и съхранение на природен газ на територията на Република България. Оператор е на газопреносната мрежа, с помощта на която се осъществява пренос на природен газ до потребители в страната, съседните на България държави и на подземно газохранилище ПГХ „Чирен“ за дейността съхранение на природния газ. Към газопреносната мрежа на „Булгартрансгаз“ ЕАД са присъединени добивните предприятия и две основни групи присъединени клиенти – газоразпределителни дружества и небитови клиенти.

- на база получената информация от останалите предприятия „Булгартрансгаз“ ЕАД докладва на Ведомствен щаб на МЕ състоянието на наляганията на входните точки, доставките в страната, потреблението на присъединените към газопреносната мрежа небитови и битови клиенти, състоянието на преносната мрежа–налягане, количество газ в лайнпек, режим на работа и др., както и необходимостта и изпълнението на наложените ограничения от присъединените към газопреносната мрежа клиенти, в т.ч. преминаване на алтернативно гориво и др. Необходимостта от промяна на обявеното ниво към по-леко;

- докладва ежедневните прогнози за търсенето и предлагането на газ през следващите три дни в милиони кубически метри на ден (млн. куб. метри на ден);

- докладва дневният дебит на газоподаването във всички трансгранични входни и изходни точки, както и във всички точки, свързващи производствени съоръжения, съоръжения за съхранение или терминали за втечен природен газ (ВПГ) към мрежата, в милиони кубически метри на денонощие (млн. куб. метри на ден);

- докладва срока, изразен в дни, за който се очаква доставките на газ към защитените клиенти да бъдат гарантирани.

5.6.2 "Булгаргаз" ЕАД е еднолично акционерно дружество от структурата на "Български енергиен холдинг" ЕАД, регистрирано в съответствие с Търговския закон. Дружеството е единствен за територията на Република България Обществен доставчик на природен газ.

Съгласно Закона за енергетиката, дейността обществена доставка на природен газ в Република България подлежи на лицензиране от КЕВР, като на територията на страната се издава само една лицензия за обществена доставка на природен газ.

С Решение на ДКЕВР № Р-046 от 29.11.2006 г., на "Булгаргаз" ЕАД е издадена лицензия за обществена доставка на природен газ за територията на Република България № Л-214-14/29.11.2006 г., за срок от 35 години.

През периода на действие на лицензията "Булгаргаз" ЕАД осъществява правата и изпълнява задълженията:

да сключва сделки с добивни предприятия и търговци на природен газ за покупка на природен газ в количествата, необходими да покрият потреблението на клиентите, пряко присъединени към газопреносната мрежа, и за количествата, договорени за извършване дейността на обществените снабдителите;

да сключва сделки за продажба на природен газ с клиентите;

да сключва сделки за пренос на природен газ с преносното и разпределителните предприятия;

да сключва сделки за съхранение на природен газ с операторите на газохранилища;

да извършва други необходими дейности, свързани с обществената доставка на природен газ;

лицензиантът е длъжен да осигурява непрекъсната и качествена доставка на природен газ;

лицензиантът няма право да отказва сключване на договор за продажба на природен газ на клиент, който е пряко присъединен към газопреносната мрежа или на обществен снабдител, съгласно действащото законодателство.

„Булгаргаз“ ЕАД като основен доставчик на природен газ в страната докладва за:

-очаквани количества за доставка за 3 дни напред;

-часово и дневно потребление на клиентите си;

-какви количества могат да осигурят по договорите за доставка под условие (гъвкави договори);

-изпълнението от страна на техните клиенти на наложените ограничения (временно ограничени/ ограничителен режим).

-докладва срока, изразен в дни, за който се очаква доставките на газ към защитените им клиенти да бъдат гарантирани.

5.6.3. Предприятия за производство (местен добив) докладват:

- очакваните количества за добив за 3 дни напред;

-очакваното налягане на точката на присъединяване между инсталациите на добивното предприятие и газопреносната система;

5.7. Предприятия за съхранение докладват:

Въз основа на Лицензия № Л-214-10/29.11.2006 г., издадена от ДКЕВР, „Булгартрансгаз“ ЕАД предоставя услуги по съхранение на природен газ, чрез собствено подземно газово хранилище (ПГХ) „Чирен“. Чрез съхраняваните в ПГХ „Чирен“ количества природен газ се компенсират главно сезонните неравномерности в

потреблението в страната и при случаите на изменени договорени доставки на природен газ. То е газово хранилище с местно значение.

Към момента при максимално запълване, ПГХ „Чирен“ е в състояние да покрива около 25-30% от дневните нужди през студените зимни месеци. ПГХ „Чирен“ разполага с 24 експлоатационни сондажа и с компресорна станция, която е с обща инсталирана мощност в размер на 10 MW. Настоящият капацитет на хранилището може да осигури съхранение на 550 млн. м³ природен газ. Капацитетът на добив и нагнетяване зависи пряко от пластовото налягане и степента на запълване на хранилището. Минималният капацитет на добив е в размер на 0,5 млн. м³/ден, а максималния е 3,82 млн. м³/ден. При необходимост може да се осъществи т.н. форсиран (авариен) добив, като капацитета на добив може да достигне до 4,7 млн. м³/ден. Този аварийен режим обаче може да се осъществи единствено при пълно газово хранилище и период от време не по-голямо от 30 дни. Подземното газохранилище „Чирен“ – заедно с всички специализирани подземни и надземни съоръжения, необходими за осигуряване на нагнетяването, добива и качеството на съхранявания природен газ и компресорната станция с приблизителна обща инсталирана мощност в размер на 10 MW;

Подземното газохранилище „Чирен“ докладва:

- очаквани количества за добив за 3 дни напред;

- очаквано налягане на точката на присъединяване между инсталациите на предприятието за съхранение и газопрееносната система.

5.8. Предприятията за разпределение на природен газ.

Деятелностите по разпределение и снабдяване с природен газ на клиенти, присъединени към разпределителните мрежи, се извършват от регионални и локални газоразпределителни компании – предимно частни, работещи в условията на лицензионен режим и ценова регулация. С най-голям пазарен дял са „Овергаз Мрежи“ АД, „Аресгаз“ АД, „Ситигаз България“ ЕАД и др. Към газопрееносната мрежа на „Булгартрансгаз“ ЕАД са присъединени добивните предприятия и две основни групи присъединени клиенти – газоразпределителни дружества и небитови клиенти.

Предприятията за разпределение докладват за потреблението на присъединените към газоразпределителната мрежа небитови и битови клиенти, състоянието на разпределителната мрежа, а именно налягане, налично количество газ в газоразпределителната мрежа (лайнпек), режим на работа, изпълнение на наложените ограничения от присъединените към газоразпределителната мрежа клиенти, в т.ч. преминаване на алтернативно гориво и др. Докладват за състояние на доставките към домакинствата и важните обществени услуги (сигурност, здравеопазване, образование и др.).

Всички индустриални клиенти имат специфични задачи, които трябва да изпълнят за осигуряване на доставката на природен газ за клиенти, защитени при криза.

Потребителите на индустриален газ са длъжни да си сътрудничат със съответния оператор на преносна или разпределителна система, към който са свързани мрежите им при изготвянето на планове за въвеждане на ограничения, като предоставят до 31 юли всяка година информация за минималното количество природен газ, чието потребление не застрашава безопасността и здравето на хората, както и не води до повреда или унищожаване на технологични съоръжения (което съответства на максимално разрешената консумация на природен газ в десетия етап на захранване). Количеството природен газ, посочено в информацията, може да бъде проверено от операторите въз основа на данните за минало потребление.

Индустриалните клиенти са длъжни да стриктно да спазват ограниченията на потреблението на природен газ, когато се прилагат мерките описани в т. 2 от Плана. Максималното количество природен газ, което потребителите могат да събират по

време на ограниченията, налагани на потреблението на природен газ, е неразделна част от договорите за продажба, договорите за предоставяне на пренос, разпределение или всеобхватни договори. В допълнение, индустриалните клиенти, които закупуват природен газ за собствена употреба, както и субектите, възлагащи предоставянето на услуги за пренос или разпределение на природен газ, също трябва да имат процедури в случай на прекъсване на доставките на природен газ за газовата система и непредвидено увеличение на потреблението на газ.

При изпълнение на задълженията за докладване се използват информационните потоци, а именно 24 часова телефонна и интернет връзки чрез оперативен диспечер, оперативен дежурен в Министерството на енергетиката, създадената и ежегодно обновявана база данни с актуална информация за всеки един клиент, посочени в Приложение 4.

5.9. Компетентен орган

Компетентният орган обявява което и да е от нивата за опасност. Той може да делегира тази задача единствено на публичен орган, на оператор на газопреносна система или оператор на газоразпределителна система. Делегираните задачи се изпълняват под негов надзор и са определени в превантивния план за действие и в плана за действие при извънредни ситуации. КО обявява въвеждането на ограничителния режим или на ограничителните условия по ал. 1 - 3 на комисията, на Европейската комисия - в случаите, предвидени в наредбата по чл. 9, ал. 4, и го обявява чрез средствата за масово осведомяване

Компетентният орган предоставя на Координационния център за реагиране при извънредни ситуации към Комисията информация за евентуална нужда от помощ. Той прави оценка на цялостната ситуация и дава препоръки относно помощта, която следва да бъде предоставена на най-засегнатата държава членка, а когато е уместно — и на трети държави.

При надлежно обосновани обстоятелства, независимо от обявяването на извънредна ситуация, компетентният орган на най-засегнатата държава членка може да изиска от предприятията за природен газ да представят информацията, посочена 5.1. или допълнителна информация, необходима за оценяване на общото положение с доставките на газ в държавата членка или други държави членки, включително договорна информация, различна от информацията за цените.

Оценява получената информация за цели, свързани със сигурността на доставките на газ, в рамките на три месеца и представят резултатите от оценката си на Комисията. КО установяват правилата относно санкциите, приложими при нарушаване от страна на предприятията за природен газ на параграф 6 или 7 от чл.14, и вземат всички необходими мерки, за да гарантират тяхното прилагане. Предвидените санкции трябва да бъдат ефективни, пропорционални и възпиращи.

КО изготвя искане до Комисията и компетентните органи на всички държави членки мярката за солидарност на защитените по линия на солидарността клиенти на нейна територия. Поема задължение за предоставяне на солидарност на страните в групата по условията на чл.13 от Регламент 2017/1938.

Когато компетентният орган обяви края на едно от нивата на опасност, посочени в плана, той уведомява Комисията и компетентните органи на държавите членки, с които държавата членка на този компетентен орган е пряко свързана.

След преодоляването на извънредната ситуация компетентният орган, посочен в 5.1.7 възможно най-скоро, но не по-късно от шест седмици след отменянето на извънредната ситуация, предоставя на Комисията подробна оценка на извънредната ситуация и за ефективността на приложените мерки, включително оценка на икономическото въздействие на извънредната ситуация, въздействието върху електроенергийния сектор и предоставената на Съюза и неговите държави членки или

получената от Съюза и неговите държави членки помощ. Тази оценка се предоставя на КГПГ и се отразява в актуализациите на превантивните планове за действие и плановите за действие при извънредни ситуации.

5.10. Национален регулаторен орган (КЕВР).

КЕВР издава, изменя, допълва, спира, прекратява и отнема лицензи за производство на електрическа и/или топлинна енергия, за пренос на електрическа енергия, топлинна енергия или природен газ, за разпределение на електрическа енергия или природен газ, за съхранение на природен газ в съоръжение за съхранение и/или втечняване на природен газ или внасяне, разтоварване и регазификация на втечнен природен газ в съоръжение за втечнен природен газ, за търговия с електрическа енергия, за организиране на борсов пазар на електрическа енергия, за обществена доставка на електрическа енергия или природен газ, за снабдяване с електрическа енергия или природен газ от крайни снабдители, за разпределение на тягова електрическа енергия по разпределителни мрежи на железопътния транспорт, за доставка на електрическа енергия от доставчик от последна инстанция.

КЕВР определя правилата за достъп до електропреносната и газопреносната мрежа, съответно до електроразпределителната и газоразпределителната мрежа и съоръженията за съхранение на природен газ, включително норми за качество на услугите и доставките, и при необходимост ги преразглежда с оглед осигуряване на ефективен достъп;

Сертифицира операторите на електропреносната мрежа и на газопреносни мрежи за спазване на изискванията за независимост, наблюдава тяхното спазване и изпраща съответните уведомления до Европейската комисия;

Изисква от операторите на преносни и разпределителни мрежи при необходимост да направят предложение за изменение на правилата и общите условия на договорите, предвидени в ЗЕ, които се одобряват от комисията по тяхно предложение.

Извършва контрол по преминаването от пазар по регулирани цени към организиран пазар по свободно договорени цени в съответствие с правилата за търговия с електрическа енергия.

Съгласно промените в Закона за енергетиката от 8.10.2019 г. енергийният регулатор одобрява Платформа за търговия с природен газ по предложение на оператора на газопреносната мрежа. Според изискванията на Регламент (ЕС) № 312/2014 за установяване на Мрежов кодекс за балансиране на газопреносните мрежи, за възлагането на поръчки за краткосрочни стандартизирани продукти операторът на преносната система търгува на платформа за търговия, се посочва в доклада на работната група.

5.11. Компетентните органи на съседните държави.

Компетентните органи на съседните държави от рисковата/ите група/и си сътрудничат помежду си при изпълнението на настоящия План. Държавите членки могат да разрешат на компетентния орган да делегира конкретни задачи, определени в Регламент 2017/1938 на други органи. Те следят и контролират ситуацията доставките на природен газ в страните, обявяват съответното ниво на опасност за страната, прилагат мерките планирани за преодоляване на опасностите и чрез регионалният център уведомяват националните КО и структурите на ЕК. Те могат да ръководят действията на националните оператори и да предоставят информация, необходима за оценяване на положението с доставките на газ, получена от предприятията за природен газ на Комисията, при условие че същата вече е била предадена. Вземат решение за отмяна на извънредната ситуация. Уведомяват Комисията.

5.12. Европейската комисия

Европейската комисия веднага след като обяви извънредна ситуация на регионално равнище или на равнището на Съюза, свиква Координационната група за природен газ (КГПГ). При извънредна ситуация на регионално равнище или на равнището на Съюза Комисията координира действията на компетентните органи, като изцяло отчита съответната информация от консултацията с КГПГ и резултатите от тази консултация.

Комисията по-специално:

- осигурява обмена на информация;
- гарантира съгласуваността и резултатността от действията на равнището на държавите членки и на регионално равнище по отношение на равнището на Съюза;
- координира действията по отношение на трети държави и Европейски структури.

При извънредна ситуация на регионално равнище или на равнището на Съюза Комисията изиска от компетентните органи, да й предоставят незабавно:

- информацията, предвидена в 5.9;
- информация за планираните за осъществяване мерки и за вече осъществените от компетентния орган мерки с цел облекчаване на извънредната ситуация, и информация за тяхната ефективност;
- отправените искания за допълнителни мерки, които да бъдат предприети от други компетентни органи;
- мерките, осъществени по искане на други компетентни органи.

Ако Комисията счете, че доставките на газ в Съюза или в част от Съюза са изложени на риск или е вероятно да бъдат изложени на риск, водещ до обявяването на някое от нивата на опасност, тя иска от съответните компетентни органи да съберат и да й представят информацията, необходима за оценяване на положението с доставките на газ. Комисията споделя оценката си с КГПГ.

Комисията свиква **Група за управление на кризи**, (CMG) съставена от отговорниците за управлението на кризи, посочени в чл. 10, параграф 1, буква ж) на Регламента, с членове от държавите членки, засегнати от извънредната ситуация. Тя гарантира, че КГПГ редовно е осведомявана за работата, извършвана от Групата за управление на кризи, (CMG). Комисията, след консултация с КГПГ, изготвя постоянен резервен списък за подбор на участници в работна група за мониторинг, който е съставен от експерти от отрасъла и представители на Комисията.

Работната група за мониторинг може да бъде използвана при нужда извън Съюза и следи и докладва относно газовите потоци към Съюза в сътрудничество с третите държави, които доставят газ, и третите държави, през които се извършва транзит на природен газ. Когато Комисията прецени, че на регионално равнище или на равнището на Съюза вече не съществуват достатъчно основания за обявяване на извънредна ситуация, тя обявява край на извънредната ситуация на регионално равнище или на равнището на Съюза, обосновава решението си и информира Съвета за него.

ГЛАВА 6: Мерки относно неоснователното потребление от страна на клиенти, които не са защитени.

За да се предотврати неоснователно потребление на газ при извънредна ситуация, или по време на прилагането на мерките, посочени в член 11, параграф 3 и член 13, компетентният орган на съответната държава членка информира клиентите, които не са защитени клиенти, че от тях се изисква да преустановят или да намалят консумацията си на газ, без да създават технически опасни ситуации.

Мярката, въведена за предотвратяване на неправилното потребление на природен газ от клиенти, които не са защитени клиенти (по време на спешния период) и за ограничаване на потреблението на природен газ. Това е непазарна мярка,

използвана когато са изчерпани всички налични средства за задоволяване нуждите на клиентите от природен газ. Предприятие което не спазва ограниченията за потребление на природен газ, подлежи на финансова санкция. Размерът на санкцията се определя в зависимост от количеството консумиран природен газ в периода на превишаване на мощността в резултат на въведените ограничения и се изчислява, както следва:

- в случай на превишаване на часовата мощност, като произведение на максималната мощност, регистрирана от измервателната система, над мощността, произтичаща от въведените ограничения, броя часове в месеца в който са приложени ограниченията, **и четири пъти по-голяма** от фиксирана такса за преносната услуга за дадена тарифна група, към която клиентът ще бъде квалифициран въз основа на мощността, определена за този клиент;

- в случай на превишаване на часовата и дневната мощност санкцията се изчислява като произведение на максималната мощност, регистрирана от измервателната система, над мощността, произтичаща от въведените ограничения, броя часове в месеца, в който са приложени ограниченията, **и осем пъти фиксираната такса** за преносната услуга за дадена тарифна група, до която клиентът би могъл да бъде квалифициран въз основа на мощността, определена за този клиент;

Когато България е обявила ниво на опасност „Извънредна ситуация“ и е посочила, че е необходимо трансгранично действие, всеки стандарт за увеличени доставки или всяко допълнително задължение по член 6, параграф 2, наложено на предприятията за природен газ в други държави членки в същата рискова група, се понижава временно до нивото, определено в член 6, параграф 1 от регламента. Задълженията, предвидени в първа алинея от настоящия член, престават да се прилагат веднага след като компетентният орган обяви край на извънредна ситуация или Комисията стигне до заключението, в съответствие с параграф 8, първа алинея, че обявяването на извънредна ситуация не е или вече не е оправдано.

При криза в Националната система за природен газ с ниво на опасност „Извънредна ситуация“ потреблението на клиенти, които не са защитени клиенти, се следи редовно от съответните оператори на преносни и разпределителни системи. В случай на неправомерно потребление, те активират процедурите за незабавно прекъсване на доставките на природен газ съгласно мрежовия кодекс на Българската газопреносна система и Кодекса за разпределителните системи. Освен това, в случай на състояние на предупреждение за криза Извънредна ситуация, националният оператор на природен газ, както и операторите на разпределителни системи издават препоръки за разумно потребление - доброволни действия, които трябва да бъдат предприети от всички потребители на природен газ с цел оптимално използване на газ и продължаване на доставките на газ за защитените клиенти.

ГЛАВА 7: Учения за реагиране при извънредни ситуации

Министърът на енергетиката има инициативна роля в организирането на тестове за реагиране при извънредни ситуации (по-долу: тестове за реакция). Тестовите се провеждат най-малко веднъж на всеки 4 години, а тяхната дата и организация, се определят от министъра на енергетиката.

Сценарият за теста за реакция се изготвя от експертна група и не се разкрива, докато тестът не бъде осъществен. Сценарият предполага поредица от събития, които оценяват потенциални проблеми при експлоатацията на газовите системи до събитието, изискващо стартиране на извънредна ситуация, т.е. до обективната необходимост от започване на непазарни мерки. Също така е приемливо да се приеме сценарий със силно въздействие, който незабавно да доведе до извънредна ситуация.

Сценарият на теста за реакция при криза предполага варианти на симулацията в зависимост от решенията, взети от неговите участници. Сценарият на теста се одобрява от министъра на енергетиката и субектите, посочени в теста (заинтересованите страни), трябва да участват в него. За прилагането на теста за реакция трябва да бъдат ясно определени механизмите и средствата за комуникация, за да се разграничат ясно тестовите съобщения от реалната комуникация между заинтересованите страни.

Изпитването трябва да се извърши в условия, максимално близки до реалните. Използването на "виртуално време" за бавно променящи се процеси във времето е позволено. За тестовата фаза, в която се вземат решения, „виртуалното време“ трябва да е равно на реално време. По време на тестовите се избягват формулирането на оценки или заключения. Обикновено се дефинират функциите на наблюдатели, които не участват в тестовите, за да запишат използваните събития, решения, процедури и инструкции и да идентифицират факти, които се случват по време на тестовите за реакция. Първите тестове за реакция ще бъдат извършени не по-късно от една година от датата на приемане на този план за спешни случаи.

След извършване на теста за реакция трябва се представя обобщена фаза на резултатите, получени от него. Обобщение на заключенията, графикът на събитията и препоръките след теста се представят от органа, отговорен за теста, в окончателния доклад до министъра на енергетиката.

Операторът на преносна система, операторите на разпределителни системи, както и операторите на системи за съхранение са длъжни да провеждат тестове за реакция поне веднъж годишно под формата на практически задачи или симулации на персонала за сценарии на отказ на ключови елементи от управляваната инфраструктура. В зависимост от нуждите на сценария, такива тестове могат да се провеждат в сътрудничество с предприятия, които могат да бъдат засегнати от ефектите на потенциална намеса или които могат да окажат влияние върху минимизиране на ефектите от събитията.

Доклади и заключения от проведени тестове се изисква да се представят на министъра на енергетиката.

„Булгартрансгаз“ ЕАД, разработва и анализира учения с ограничено предлагане на природен газ и изключително високо търсене на природен газ. Целта е да се получи информация и доказателства за ефективността на установените мерки и необходимостта от приемане на нови мерки за справяне с извънредни ситуации/кризи, с цел да се отговори на търсенето на природен газ или в най-лошия случай да се съобрази със Стандарта за доставки, посочен в член 6 от регламента.

Необходимостта налага преразглеждане на сценариите ежегодно, като се взема предвид превишаването на максималното дневно потребление на природен газ, наблюдавано в Националната система за пренос на природен газ от създаването му, както и значителните промени в инсталациите и работа на националната система за природен газ.

Планът за действие при извънредни **ситуации се актуализира на всеки четири години** след 1 март 2019 г., или по-често, ако обстоятелствата го изискват, или по искане на Комисията. Актуализираният план отразява актуализираната оценка на риска и резултатите от извършените поне един път между актуализациите на плана тестовите, в съответствие с параграф 3 от настоящия член. По отношение на актуализирания план се прилага член 8, параграфи 4—11 от регламента.

Планът за действие при извънредни ситуации гарантира поддържането, доколкото е възможно технически и от гледна точка на безопасността, на трансграничен достъп до инфраструктурата съгласно Регламент (ЕО) № 715/2009 в случай на извънредна ситуация и не трябва да въвежда мярка/мерки, с която неоправдано се ограничава трансграничният газов поток. Планът подлежи на преглед и

се оценява за ефективност чрез извършване на тестове. Тестовите, които предвиждат участието на ВЩ-МЕ или ЩИАП на „Булгартрансгаз“ ЕАД, Щабовете на дружествата се провеждат в съответствие с разпоредбите на ал. 2, чл. 10 от Регламент 2017/1938, поне веднъж между четиригодишните актуализации на Плана за действие при извънредни ситуации.

В случай на инцидент през текущата година в страната, довел до криза на определено ниво на опасност посоченият планиран тест за проверка на системата не се провежда. По време на планирането на предвидените изпитвания и с цел да се провери ефективността на плана, ръководителят на ВЩ-МЕ може да изиска от участващите страни да предоставят допълнителна информация, определяща графика, в който такава информация трябва да бъде налична. Включените страни своевременно предоставят исканата информация, класифицирайки съответно всяка поверителна информация.

Мерките, действията и процедурите, съдържащи се в Плана за действие при извънредни ситуации, се **подлагат на тестове поне** един път между неговите актуализации, провеждани веднъж на четири години, както е посочено в параграф 2. В тази връзка компетентният орган провежда симулация на сценарии със силно и средно въздействие и на реакции в реално време в съответствие с плана за действие при извънредни ситуации. Резултатите от тестовите се представят от компетентния орган на КГПГ.

В симулацията се включва определяне и оценка на коридорите за спешно снабдяване с природен газ и се определят също така държавите членки, които могат да предприемат действия за справяне с установените рискове, включително във връзка с ВПГ. Сценариите за прекъсване на доставките на газ и инфраструктурата и методологията за симулацията се определят от ЕМОПС за газ в сътрудничество с КГПГ. ЕМОПС за газ гарантира подходящо равнище на прозрачност и достъп до допусканията си за моделиране, използвани в сценариите й. Симулацията в рамките на целия Съюз на сценариите за прекъсване на доставките на газ и инфраструктурата се повтаря на всеки четири години освен ако обстоятелствата не изискват по-често актуализации. На Комисията се предоставя правомощието да приема делегирани актове в съответствие с член 19 с цел актуализиране на посочения в приложение I състав на рисковите групи, чрез изменения на това приложение, с оглед да се отрази развитието на големите транснационални рискове за сигурността на доставките на газ в Съюза и тяхното въздействие върху държавите членки и които вземат предвид резултатите от провежданата от ЕМОПС за газ симулация в рамките на Съюза на сценариите за прекъсване на доставките на газ и инфраструктурата в съответствие с член 7, параграф 1. Преди да пристъпи към актуализиране, Комисията провежда консултации с КГПГ в състав, посочен в член 4, параграф 4, относно предвидената актуализация.

ГЛАВА 8: Регионално измерение

8.1.1. Мерки които трябва да бъдат взети в зависимост от нивото на опасност.

Регионалното измерение на Плана за действие при извънредни ситуации се изразява в създадената възможност за прилагане на пазарни и не пазарните мерки в сътрудничество със страните членки в рисковата група „Транс-Балкан“ Румъния, България и Гърция. Сътрудничеството позволява да не се допусне нарушение на нормалното функциониране на газовия пазар в ЮИЕ и Европа, както и да се ползват съвместните усилия и ресурси за справяне с възникнали рисковете и нарушения на доставките на природен газ. Той предвижда прилагане на механизмите за сътрудничество в регионално измерение с цел да се гарантира, че държавите-членки, принадлежащи към рисковата група, имат достъп до информация, която ще им позволи

да предотвратят или да отговорят на потенциални прекъсвания на доставките на газ, когато възникнат, чрез прилагане на ефективна система за комуникация и обмен на информация между отделните компетентните органи на държавите-членки, които принадлежат към рисковата група

Чрез плана **се засилва регионалното сътрудничество между държавите в рисковата група, така че решенията относно сигурността на доставките на газ да не се вземат единствено въз основа на националните оценки и съображения а на регионален принцип.** Увеличава се точността на регионалното измерение в оценките и мерките за предотвратяване и смекчаване на криза и се постигане на ефективност в мащаба на предприеманите съвместни действия. Освен това, позволява да се намалят разходите за сигурност на доставките за потребителите, включително промишлените потребители, които са чувствителни от въздействието на такива разходи в способността им да се конкурират на международните пазари. Планът дава по-ясно регионално измерение в много от елементите, съставляващи рамката за сигурност на доставките, включително чрез изготвяне на обща оценка на риска и регионални глави със съвместно договорени мерки.

Плана за действие за пръв път предвижда прилагане на **механизъм за сътрудничество** в регионално измерение. Този механизъм предлага поетапен подход, започващ с определянето му, последван от обмен в рамките на рисковата група. Целта е да се гарантира, че държавите-членки, принадлежащи към рисковата група, имат достъп до информация, която ще им позволи да предотвратят или да отговорят на потенциални прекъсвания на доставките на природен газ и осигуряването на ефективна система за комуникация и обмен на информация между компетентните органи на държавите-членки, които са членове на рисковата група.

8.1.1. Ниво на опасност „Ранно предупреждение“

Компетентният орган на държава членка, която е обявила „Ранно предупреждение“, незабавно информира всички останали държави членки, принадлежащи към рисковата група, за декларираното ниво на опасност, както и за всяка мярка, приложена или предназначена да бъде приложена, за да се справи с ефектите от прекъсване на доставките на природен газ. Нивото на опасност „Ранно предупреждение“ се задейства, когато има конкретна, сериозна и достоверна информация, че може да се случи събитие, което може да доведе до значително влошаване на ситуацията с доставките на газ и е вероятно да доведе до ниво на опасност „Тревога“ или „Извънредна ситуация“. Компетентният орган следва да докладва за всички промени в ситуацията в газовата система, като посочи всички приети или прекратени мерки, ако има такива.

8.1.2. Ниво на опасност „Тревога“:

Компетентният орган на държава членка, която е декларирала ниво на предупреждение „Тревога“ незабавно информира всички други държави членки, принадлежащи към рисковата група, за обявеното ниво на опасност, както и за всяка мярка, приложена или планирана да бъде приложена, за да се справи с последиците от прекъсването на доставките.

При ниво на опасност „Тревога“ пазарът все още е в състояние да управлява това смущение или търсене, без да е необходимо да се прибегва до непазарни мерки. Компетентният орган докладва за всички промени в ситуацията в газовата система, като посочва всички приети или прекратени мерки, ако има такива.

8.1.3. Ниво на опасност „Извънредна ситуация“

Компетентният орган на държава членка, която е обявила „Извънредна ситуация“, незабавно информира всички останали държави членки, принадлежащи към рисковата група, за нивото на опасност, както и за всяка мярка, приложена или предназначена да бъде приложена, за да се справи с последиците от прекъсването на доставките.

Компетентният орган следва да докладва за всички промени в ситуацията в газовата система, като посочва всички приети или прекратени мерки, ако има такива. Необходимо е допълнително да бъдат въведени непазарни мерки с оглед по-специално гарантиране на доставките на газ за защитени клиенти в съответствие с член 6. Според чл. 11, параграф 7 от Регламент 2017/1938 по време на извънредна ситуация, по искане на подходящ оператор на електропреносна или газопреносна система, държава-членка може да реши да даде предимство на доставката на природен газ за определени критични газови централи в сравнение с доставката на природен газ за определени категории защитени клиенти.

8.2.Механизъм за сътрудничество

За да бъде осъществимо регионалното сътрудничество, планът предвижда държавите членки да постигнат съгласие по механизъм за сътрудничество в рамките на рискова група. Този механизъм следва да се разработи достатъчно своевременно, за да бъдат обсъдени и договорени подходящи и ефективни трансгранични мерки, изискващи съгласието на всяка заинтересована държава членка, които да бъдат включени в регионалните раздели на превантивните планове за действие и планове за действие при извънредни ситуации, след консултации с Комисията.

За първи път такъв механизъм за солидарност между държавите членки, като инструмент за смекчаване на последиците от сериозна извънредна ситуация в рамките на Съюза, включително механизъм за споделяне на тежестта се въвежда сега. Чрез този механизъм се гарантира, че достъпът до други ключови договори за доставка на газ, които са от значение за сигурността на доставките, е обезпечен.

Когато има достоверна информация за ситуация извън Съюза, застрашаваща сигурността на доставките на газ на една или няколко държави членки и може да задейства механизъм за ранно предупреждение с участието на Съюза и трета държава, Комисията следва да информира без забавяне КГПГ и Съюзът следва да предприеме необходимите действия и да се опита да облекчи ситуацията.

Компетентните органи от рисковата група постигат съгласие по механизъм за сътрудничество за подготовката на превантивния план за действие и плана за действие при извънредни ситуации, включително обменят проекти за планове.

8.2.1. Процедури в рамките на Регионалната координационна система за газ (РеКо система за газ).

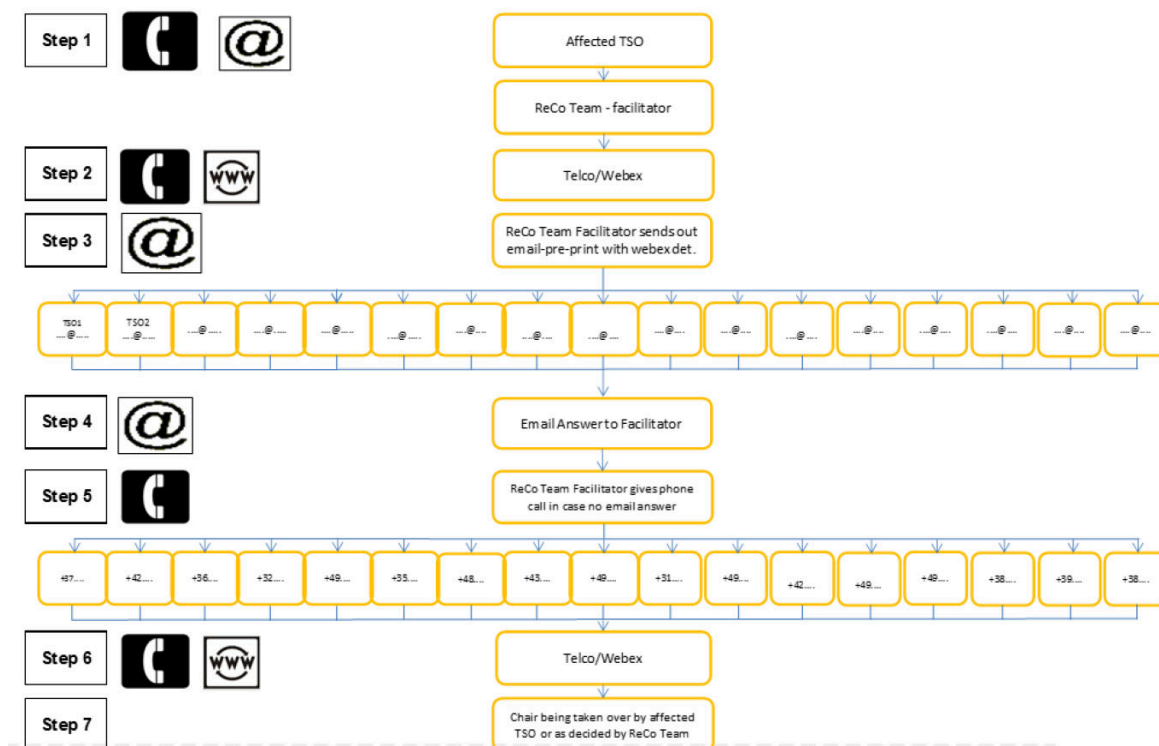
В съответствие с член 3.6 от Регламент (ЕС) 2017/1938, ролята на **Регионалната координационна система за газ** (РеКо система за газ), създадена от ЕМОПС за газ и съставена от постоянни експертни групи, за сътрудничество и обмен на информация между операторите на преносни системи в случай на извънредна ситуация в региона или от ЕС, е значителна.

Операторите на преносни системи (ОПС) си сътрудничат и обменят информация, включително потоци за доставка на газ в кризисна ситуация, като използват Регионалната координационна система за газ (РеКо). Основната цел на екипите на РеКо е да позволят обмен на информация между операторите на газопреносни системи по съществуващ канал. Това действие може да помогне за одобряване на общи процедури, които да се използват в случай на извънредна ситуация, и за организиране

на спешни упражнения за тестване на устойчивостта на схемата за комуникация и проучване как да ги подобрите.

Всички процедури за експлоатация на екипите на РеКо могат да се считат за спешни мерки, но наличието на екипи на такива може да се счита за превантивна мярка. Системата РеКо подготвя набор от инструменти, включващ мерки като суапове или допълнителен капацитет. Всяка мярка може да бъде приета в зависимост от скалата, в която е класифициран инцидентът.

Системата РеКо включва блок-схема, описваща информационния поток между съставните и части;

8.2.2. Процедури между съседни оператори на преносни системи.

На техническо ниво определянето на телефонни номера и имейл адреси за контакт е от съществено значение за бързо вземане на решения в случай на опасност и за проверка дали оторизираните мениджъри предават съобщенията. Компетентните органи на членовете на рискова група изискват от своите оператори на системи да извършат обмен на диаграми на потоците, чрез екипите на РеКо, за да се възползват от най-добрите практики.

Актуализират се „споразумения за взаимна помощ“ в рамките на „споразуменията за взаимно свързване“, като се вземе предвид настоящата правна рамка за сигурността на доставките и за установяване на ясно съответствие между нивата на криза и мерки.

8.2.3 Регионална рискова група – „Транс-Балкан“

8.2.4 Мерки, предприети в различните кризисни ситуации.

Посочените тук мерки са по същество информационни изисквания, полезни за всички държави-членки, принадлежащи към рисковата група, за реагиране при извънредни ситуации и предотвратяване разширяването на кризата и да помогнат на държавите-членки, които се нуждаят във всички възможни степени на опасност.

Ниво на опасност „Ранно предупреждение“:

Когато компетентният орган на една от държавите-членки, принадлежащи към рисковата група, обяви ранно предупреждение, той трябва да съобщи това в рамките на един ден на всички останали държави-членки, принадлежащи към рисковата група, както и всяка предприета от него мярка. Компетентният орган на деклариращата държава-членка информира всички останали държави членки, принадлежащи към рисковата група, относно ситуацията за ранно предупреждение на всеки четири работни дни, като съобщава всички приети или прекратени мерки, ако има такива.

Ниво на опасност „Тревога“:

Когато компетентният орган на една от държавите членки, принадлежащи към рисковата група, декларира „Тревога“, той трябва да съобщи това в рамките на един ден на всички останали държави-членки, принадлежащи към рисковата група, както и на всяка предприета мярка.

Компетентният орган на деклариращата държава членка информира всички останали държави-членки, принадлежащи към рисковата група, относно ситуацията на всеки два работни дни, като съобщава всички приети или прекратени мерки, ако има такива.

Ниво на опасност „Извънредна ситуация“:

Когато компетентният орган на една от държавите-членки, принадлежащи към рисковата група, обяви извънредна ситуация, той трябва да съобщи това в рамките на един ден на всички останали държави-членки, принадлежащи към рисковата група, както и на всяка предприета от него мярка. Компетентният орган на деклариращата държава-членка информира всички останали държави-членки, принадлежащи към рисковата група, относно ситуацията за ранно предупреждение всеки ден или дори няколко пъти в рамките на деня за случаят, съобщавайки за всички приети или прекратени от него мерки, ако има такива.

Според чл. 11, параграф 7 от Регламент 2017/1938 по време на извънредна ситуация, по искане на даден оператор на електропреносна или газопреносна система, държава-членка може да реши да даде предимство на доставката на природен газ за определени критични газови централи в сравнение с доставката на природен газ за определени категории защитени клиенти.

8.3.Солидарност между държавите членки.

Планът за действие при извънредни ситуации предвижда към мярката за солидарност да се прибегва в краен случай само когато отправилата искането държава членка:

- не е в състояние да покрие недостига в доставките на газ за своите защитени по линия на солидарността клиенти, въпреки прилагането на мярката, посочена в член 11, параграф 3 от Регламента;
- е изчерпила всички пазарни мерки и всички мерки, предвидени в нейния план за действие при извънредни ситуации;
- е изпратила изрично искане до Комисията и компетентните органи на всички държави членки, с които е свързана или пряко, или съгласно чл. 13, параграф 2 от Регламент 2017/1938, през трета държава, придружено от описание на приложените мерки, посочени в Чл. 13, буква б от параграф 13 на Регламент 2017/1938;
- поеме задължение да изплати справедливо и своевременно обезщетение на предоставящата солидарност държава членка, в съответствие с чл. 13, параграф 8 на Регламент 2017/1938.

Когато държавата поиска прилагането на мярката за солидарност съгласно член 13 от регламента, държава членка, която е пряко свързана с отправилата искането държава или, нейният компетентен орган или оператор на електропреносна система или оператор на газоразпределителна система предприема необходимите

мерки, доколкото това е възможно, без да води до опасни ситуации, за да гарантира, че доставките на газ на клиентите на нейна територия, различни от защитените по линия на солидарността клиенти, се намалява или няма да продължи, доколкото и докато доставките на газ на защитените по линия на солидарността клиенти в отпавилата искането държава членка, не са изпълнени. Отпавилата искането държава членка гарантира, че съответният обем газ действително се предоставя на защитените по линия на солидарността клиенти на нейна територия.

Когато повече от една държави членки могат да предоставят солидарност към отпавила искане държава членка, тя след като се консултира с всички държави членки, които могат да предоставят солидарност, търси най-изгодната оферта въз основа на разходи, бързина на доставката, надеждност и диверсификация на доставките на газ. Засегнатите държави членки предоставят такива оферти въз основа на доброволни мерки от страна на търсенето, доколкото и докогато е възможно, преди да прибягнат до непазарни мерки.

Ако за предоставящата солидарност държава членка, пазарните мерки се окажат недостатъчни за справяне с дефицита в доставките на газ за защитени по линия на солидарността клиенти в отпавилата искането държава, тя може да въведе непазарни мерки, за да изпълни задълженията, предвидени в параграфи 1 и 2 на чл.13 от Регламента.

Държавата членка, поискала солидарност, плаща незабавно или осигурява бързо плащане на справедливо обезщетение на държавата членка, предоставила солидарност.

Справедливото обезщетение включва и всички разумни разходи, които държавата членка, предоставяща солидарност, е направила в рамките на задължението за изплащане на обезщетение по силата на основните права, гарантирани от правото на Съюза, и по силата на приложимите международни задължения при прилагането на регламента, както и други разумни разходи, направени за плащане на обезщетения съгласно националните правила за обезщетения.

9. ПРИЛОЖЕНИЯ:

Приложение 1: Схема за оповестяване на предприятията за природен газ при обявяване на ниво на опасност;

Приложение 2: Информационни потоци при ниво „Ранно предупреждение“ между ГДУ на „Булгартрансгаз“ ЕАД и предприятията за газ по чл. 2 от Директива 2009/73;

Приложение 3: Информационни потоци при ниво „Тревога“ между ГДУ на „Булгартрансгаз“ ЕАД и предприятията за газ по чл. 2 от Директива 2009/73;

Приложение 4: Информационни потоци при ниво „Извънредна Ситуация“ между ГДУ на „Булгартрансгаз“ ЕАД и предприятията за газ по чл. 2 от Директива 2009/73;

Приложение 5.1. Национално потребление и средна температура (гр. София) за месец януари през 2017 г., 2018 и 2019 г.;

Приложение 5.2. Връзка между температурата и потреблението за месец януари през 2017 г., 2018 г. и 2019 г.;

Приложение 6: Сценарии за ограничаване подаването на газ в основната входна точка на системата;

Приложение 7: Работни характеристики на ПГХ „Чирен“;

Приложение 8: Защитени клиенти